

Plan Działania dotyczący rozwoju społeczności energetycznych w województwie małopolskim

„Wsparcie we wdrażaniu sprawiedliwej transformacji w Polsce”

Technical Support Instrument

Supporting reforms in 27 Member States

Źródło: Steve Cicero

**Funded by
the European Union**

**Ministerstwo Funduszy
i Polityki Regionalnej**

Niniejszy dokument powstał przy wsparciu finansowym Unii Europejskiej. Wyłącznie odpowiedzialność za jego treść ponoszą autorzy. Poglądy wyrażone w niniejszym dokumencie nie mogą być w żadnym wypadku traktowane jako odzwierciedlenie oficjalnego stanowiska Unii Europejskiej.

Projekt jest finansowany przez Unię Europejską w ramach Instrumentu Wsparcia Technicznego, zarządzanego przez Grupę Roboczą ds. Reform i Inwestycji Komisji Europejskiej (SG REFORM).

Niniejszy raport został dostarczony w październiku 2025 r. w ramach umowy WE nr 300102042. Został on dostarczony w ramach projektu „Wsparcie we wdrożeniu sprawiedliwej transformacji w Polsce”.

© European Union, 2025

The Commission's reuse policy is implemented by Commission Decision 2011/833/EU of 12 December 2011 on the reuse of Commission documents (OJ L 330, 14.12.2011, p. 39 – <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

Unless otherwise noted, the reuse of this document is authorised under the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) licence (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). This means that reuse is allowed, provided that appropriate credit is given and any changes are indicated.

Reform and Investment Task Force
+32 2 299 11 11 (Commission switchboard)
European Commission
Rue de la Loi 170 / Wetstraat 170
1049 Brussels, Belgium

Spis treści

1.	Streszczenie.....	7
2.	Wstęp.....	10
3.	Metodologia	14
4.	Analiza interesariuszy	18
5.	Analiza barier.....	20
6.	Proponowane działania	28
A.	Rekomendacje legislacyjno-regulacyjne.....	28
B.	Rekomendacje w obszarze programowania wsparcia finansowego	30
C.	Rekomendacje w obszarze budowania kompetencji i współpracy.....	34
D.	Rekomendacje edukacyjno-informacyjne	40
7.	Wnioski	44
8.	Aneks – studia przypadków społeczności energetycznych	47

Spis tabel

Tabela 1: Lista społeczności energetycznych, z którymi został przeprowadzony wywiad.....	15
Tabela 2: Kryteria użyte do klasyfikacji interesariuszy.....	18
Tabela 3: Bariery hamujące rozwój społeczności energetycznych na terenie Małopolski.....	20
Tabela 4: Rekomendowane działania legislacyjno-regulacyjne	29
Tabela 5: Rekomendowane działania w obszarze programowania wsparcia finansowego	31
Tabela 6: Rekomendowane działania dotyczące budowania kompetencji i współpracy	36
Tabela 7: Rekomendowane działania edukacyjno-informacyjne	40
Tabela 8: Główne bariery i działania je adresujące	45

Spis grafik

Grafika 1: Proces tworzenia Planu Działania	14
Grafika 2: Podział interesariuszy pierwszoplanowych według: i) powiatów (po lewej) i ii) kategorii (po prawej).....	19

Lista skrótów

Skrót	Nazwa
AGH	Akademia Górniczo-Hutnicza
CHP	Combined Heat and Power (kogeneracja)
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
FST	Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji
GPZ	Główny Punkt Zasilania
IOB	Instytucje Otoczenia Biznesu
JST	Jednostki Samorządu Terytorialnego
KOWR	Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
KPO	Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększenia Odporności
KPT	Krakowski Park Technologiczny
LGD	Lokalne Grupy Działania
MAP	Ministerstwo Aktywów Państwowych
ME	Ministerstwo Energii
MFiPR	Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej
MKiŚ	Ministerstwo Klimatu i Środowiska
NFOŚiGW	Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
OSD	Operator Systemu Dystrybucyjnego
OSE	Obywatelska Społeczność Energetyczna
OZE	Odnawialne Źródła Energii
RED III	Dyrektywa w sprawie odnawialnych źródeł energii (2023/2413) Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2023/2413 z dnia 18 października 2023 r., powszechnie znana jako RED III
SE	Społeczności energetyczne
TPST	Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji woj. śląskiego
TSI	Instrument Wsparcia Technicznego
UE	Unia Europejska
UMWM	Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego
URE	Urząd Regulacji Energetyki
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy

Kluczowe definicje

1. **Energetyka rozproszona** to zdecentralizowany model wytwarzania, magazynowania i zarządzania energią, oparty na lokalnych źródłach odnawialnych oraz aktywnym udziale społeczności. Jej celem jest zaspokajanie potrzeb energetycznych w sposób dostosowany do warunków i możliwości danego obszaru – gminy, powiatu czy regionu. W przeciwieństwie do tradycyjnego, scentralizowanego systemu energetycznego, energetyka rozproszona umożliwia lokalnym podmiotom – takim jak społeczności energetyczne, klastry energii, spółdzielnie energetyczne czy prosumenci zbiorowi i wirtualni – współpracę w zakresie produkcji, dystrybucji i konsumpcji energii. Dzięki temu wspiera niezależność energetyczną, zwiększa efektywność wykorzystania zasobów oraz wzmacnia lokalną odporność na kryzysy energetyczne.
2. **Spółdzielnie energetyczne (SE)** w Polsce działają na podstawie przepisów ustawy o OZE oraz prawa energetycznego. Ich głównym celem jest znalezienie odpowiednich sposobów na zaspokojenie lokalnych potrzeb energetycznych. Mogą one przybierać rozmaite formy, takie jak klastry energii, spółdzielnie energetyczne, obywatelskie społeczności energetyczne oraz prosumenci zbiorowi i wirtualni. Niniejszy Plan Działania obejmuje dwa typy społeczności energetycznych: klastry energii i spółdzielnie energetyczne.
3. Zgodnie z art. 2 pkt 15a ustawy o odnawialnych źródłach energii (tj. Dz.U.2024 poz. 1361 z późn. zm.), **klaster energii** to porozumienie cywilnoprawne zawarte pomiędzy co najmniej dwoma podmiotami, którymi mogą być: jednostki samorządu terytorialnego, powiaty, podmioty gospodarcze, instytucje naukowe, organizacje pozarządowe oraz osoby fizyczne. W wyniku nowelizacji z 2024 roku, JST lub kontrolowane przez nie spółki komunalne muszą być stroną porozumienia klastra energii. Obszar działania klastra energii nie powinien przekraczać granic jednego powiatu lub maksymalnie 5 sąsiadujących gmin. Celem klastra może być wytwarzanie, dystrybucja, magazynowanie, bilansowanie zapotrzebowania lub obrót energią elektryczną, ciepłem lub paliwami.
4. **Spółdzielnia energetyczna** to typ społeczności energetycznej, której zakres działalności, prowadzonej wyłącznie na rzecz własną i swoich członków, obejmuje wytwarzanie energii elektrycznej, biogazu, biogazu rolniczego, biometanu lub ciepła w instalacjach odnawialnych źródeł energii i równoważenie zapotrzebowania energii elektrycznej, biogazu lub ciepła. Obecnie spółdzielnie energetyczne mogą być zakładane tylko w do trzech sąsiadujących gminach wiejskich i miejsko - wiejskich.
5. **Sprzedawca energii elektrycznej** jest rozumiany jako podmiot zajmujący się obrotem energią, który zawiera umowy sprzedaży z odbiorcami końcowymi. Sprzedawca odpowiada za dostarczanie energii elektrycznej na warunkach handlowych, ustalonych w umowie, w tym za rozliczenia finansowe i obsługę klienta.
6. Z kolei **Operator Sieci Dystrybucyjnej (OSD)** to przedsiębiorstwo energetyczne, które zajmuje się dystrybucją energii elektrycznej poprzez sieć elektroenergetyczną o napięciu niższym niż 110 kV. OSD odpowiada za techniczne aspekty dostarczania energii, w tym za utrzymanie, eksploatację i rozwój infrastruktury sieciowej oraz zapewnienie niezawodności i jakości dostaw. OSD działa na podstawie koncesji wydanej przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i jest zobowiązany do zapewnienia równoprawnego dostępu do sieci wszystkim uczestnikom rynku.

Informacje o dokumencie

Niniejszy dokument przedstawia ocenę aktualnego stanu społeczności energetycznych w Małopolsce oraz kluczowych barier hamujących ich rozwój wraz ze wstępną listą potencjalnych działań mających na celu wsparcie energetyki rozproszonej w województwie małopolskim, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru Małopolski Zachodniej¹. Dokument został przygotowany w ramach projektu Instrumentu Wsparcia Technicznego (TSI) "Wsparcie we wdrażaniu sprawiedliwej transformacji w Polsce", dla Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej i Departamentu Rozwoju Regionu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego.

---

¹ Obszar Małopolski Zachodniej definiowany jest zgodnie z TPST woj. śląskiego jako teren obejmujący powiaty: olkuski, wadowicki, chrzanowski i oświęcimski.

1. Streszczenie

Spoleczności energetyczne (SE) będą odgrywać coraz ważniejszą rolę w transformacji energetycznej Polski i Unii Europejskiej. Ich lokalny charakter, oparty na współpracy mieszkańców, samorządów, przedsiębiorstw i organizacji społecznych, pozwala na decentralizację systemu energetycznego, zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii (OZE) oraz poprawę bezpieczeństwa energetycznego, tworząc przy tym finansowe i społeczne korzyści dla lokalnych społeczności. Z modeli SE dostępnych w Polsce, niniejszy dokument skupia się wyłącznie na modelach klastrów energii i spółdzielniach energetycznych.

W Polsce rozwój SE rozpoczął się w 2016 roku² wraz z wprowadzeniem pojęcia klastrów energii do prawa krajowego w ustawie o OZE, w brzmieniu zmienionym Ustawą z dnia 22 czerwca 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 925). Od tego czasu powstały także spółdzielnie energetyczne, prosumenci zbiorowi i wirtualni oraz nowa forma – obywatelska społeczność energetyczna (OSE). Choć na dzień 2 września br. istnieje w Polsce tylko jeden przykład OSE³, inne formy SE zyskują na popularności – na dzień 19.08.2025⁴ zarejestrowano już 125 spółdzielni energetycznych i szacunkowo istnieje około 300 klastrów energii⁵, w tym tylko 10 klastrów jest zarejestrowanych w rejestrze URE⁶. Główne wsparcie finansowe zapewnia **Krajowy Plan Odbudowy (KPO)**, z którego przeznaczono **845 mln zł na inwestycje i działania przygotowawcze dla SE**.

W Małopolsce Zachodniej SE mogą stać się kluczowym narzędziem napędzającym sprawiedliwą transformację energetyczną regionu, który historycznie był powiązany z górnictwem i energetyką konwencjonalną. Obecnie funkcjonuje tam 6 inicjatyw SE (4 klastry i 2 spółdzielnie), jednak ich rozwój ogranicza szereg barier:

- brak regionalnej strategii dla energetyki rozproszonej połączony z brakiem jasno określonego mandatu dot. energetyki rozproszonej w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego (UMWM),
- ograniczone kompetencje w temacie energetyki rozproszonej,
- ograniczony dostęp do finansowania i zmieniające się regulacje prawne nie odpowiadające potrzebom,
- brak wiedzy i edukacji w zakresie OZE oraz energetyki rozproszonej,
- niewykorzystany potencjał partnerów lokalnych (np. przedsiębiorstwa, strefy przemysłowe, szpitale, spółdzielnie mieszkaniowe),
- trudności w dialogu z operatorem systemu dystrybucyjnego (Tauron Dystrybucja S.A.).

Zidentyfikowana lista barier nie obejmuje technologicznych i technicznych potrzeb dotyczących modernizacyjnych systemu energetycznego, integracji instalacji OZE (np. inteligentnych liczników), czy monitoringu - ten obszar wykracza poza zakres tego projektu i jest kompleksowo opisany w ramach innych raportów.

---

² Choć pierwsze lokalne inicjatywy energetyczne pojawiły się już około 2011 roku, nie miały one jeszcze formalnych ram prawnych.

³ <https://bip.ure.gov.pl/bip/rejestry-i-bazy/wykaz-obywatelskich-spolecznosci/4707,Wykaz-obywatelskich-spolecznosci-energetycznych.html>, data dostępu 2.9.2025 r.

⁴ [Wykaz spółdzielni energetycznych - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.

⁵ Nie istnieje formalny spis klastrów, które nie są zarejestrowane w rejestrze URE. To nieformalne informacje z branży na podstawie rozmów z ekspertami podczas warsztatów konsultacyjnych.

⁶ [Rejestr Klastrów Energii - BIP - Urząd Regulacji Energetyki](#), data dostępu 2.9.2025 r.

Jednocześnie region dysponuje istotnym potencjałem: istniejącymi społecznościami energetycznymi oraz zaangażowanymi interesariuszami z kapitałem społecznym, technicznym i finansowym. W ramach projektu zmapowano ponad 100 do tej pory niezaangażowanych, lecz potencjalnie kluczowych interesariuszy, obejmujących m.in. przedsiębiorstwa, organizacje pozarządowe, liderów społeczności, instytucje administracji publicznej, znaczących producentów energii, instytucje badawcze, instytucje otoczenia biznesu i spółdzielnie mieszkaniowe.

Niniejszy **Plan Działania** opracowany dzięki wsparciu Komisji Europejskiej (Grupy Zadaniowej ds. Reform i Inwestycji, SG REFORM) ma na celu wsparcie rozwoju SE w Małopolsce poprzez propozycje:

- zmian legislacyjnych i regulacyjnych,
- dostosowania programów wsparcia finansowego i pozafinansowego,
- budowania kompetencji i współpracy międzysektorowej,
- działań edukacyjno-informacyjnych.

Rekomendacje zawarte w Planie Działania zostały opracowane w odpowiedzi na zidentyfikowane bariery i potrzeby społeczności energetycznych w Małopolsce, ze szczególnym uwzględnieniem regionu Małopolski Zachodniej. Dokument opiera się na analizie barier, konsultacjach z 12 małopolskimi społecznościami energetycznymi oraz ekspertami, mapowaniu interesariuszy, konsultacjach pisemnych oraz w formie warsztatów na miejscu z interesariuszami oraz przeglądzie dobrych praktyk. Głównymi adresatami Planu są Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ), Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (MFiPR), nowopowstałe Ministerstwo Energii, UMWM oraz lokalni interesariusze.

Na poziomie krajowym, najważniejszą rekomendacją jest doprecyzowanie ram prawnych dotyczących funkcjonowania SE, w tym zasad współpracy z OSD oraz zasad funkcjonowania nowych form SE. Istotne jest również umożliwienie społecznościom świadczenia usług elastyczności, czyli dostosowania zużycia energii do potrzeb sieci. Lokalni interesariusze podkreślili wielokrotnie potrzebę zwiększenia dostępności i przejrzystości programów wsparcia finansowego, w tym kontynuację grantów na etapie przygotowawczym inicjatyw, oferowanie długofalowego wsparcia oraz uruchomienie systemu wsparcia dla regionalnych jednostek kompetencyjnych ds. energetyki lokalnej (patrz poniżej). Wskazano również na potrzebę stworzenia centralnej platformy informacyjnej, która gromadziłaby aktualne informacje o dostępnych instrumentach wsparcia, wzorach dokumentów i interpretacjach prawnych.

Na poziomie regionalnym, najważniejszym postulatem jest utworzenie Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej, czyli jednostki, która pełniłaby funkcję regionalnego centrum kompetencji. Centrum to miałyby za zadanie koordynować działania pomiędzy Urzędem Marszałkowskim i jednostkami samorządu terytorialnego, wspierać gminy i powiaty w planowaniu inwestycji w OZE, prowadzić monitoring stanu rozwoju energetyki lokalnej oraz organizować platformę wymiany wiedzy i dobrych praktyk. Rekomendacje dla szczebla regionalnego obejmują również uruchomienie oferty doradczej dla gmin i powiatów w temacie energetyki rozproszonej, rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej w tym zakresie, a także ujęcie tego tematu w dokumentach planistycznych województwa i strategiach rozwoju regionalnego. Podkreślono także potrzebę aktywnego włączania OSD w planowanie i realizację projektów energetyki lokalnej.

Na poziomie lokalnym, rekomendacje koncentrują się na budowaniu świadomości i kompetencji wśród mieszkańców oraz przedstawicieli samorządów. Proponuje się organizację wizyt studyjnych i warsztatów edukacyjnych, promowanie dobrych praktyk i modeli społeczności energetycznych, a także aktywizację lokalnych liderów. Wskazano również na potrzebę tworzenia partnerstw między

samorządami, biznesem i społecznościami oraz wspierania inicjatyw oddolnych poprzez inkubatory społeczności energetycznych. Szczególną uwagę zwrócono na konieczność zapewnienia trwałego wsparcia kompetencyjnego dla lokalnych wspólnot, w tym poprzez rozwój doradztwa na poziomie subregionalnym i wykorzystanie istniejących struktur, takich jak doradców ds. klimatu i środowiska finansowanych przez projekt LIFE EKOMAŁOPOLSKA.

Spośród wszystkich rekomendacji zawartych w niniejszym Planie Działania, szczególne znaczenie przypisuje się utworzeniu **Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej**, czyli jednostce, która miałaby stać się trwałym filarem wspierającym rozwój energetyki rozproszonej w regionie. Centrum to nie byłoby jedynie kolejną jednostką administracyjną, lecz strategicznym punktem koordynacyjnym, łączącym wiedzę, praktykę i strategiczne sterowanie w jednym miejscu. **Jego rola polegałaby na zapewnieniu spójności działań pomiędzy różnymi szczeblami administracji, wspieraniu lokalnych inicjatyw, a także na budowaniu kompetencji i sieci współpracy w całym województwie.**

Centrum miałyby pełnić funkcję koordynacyjną, gromadząc dane o stanie rozwoju energetyki lokalnej, dobrych praktykach i dostępnym wsparciu, wspierając gminy i powiaty w planowaniu złożonych inwestycji w OZE, udostępniając materiały edukacyjne i narzędzia, a także organizując regularne spotkania i wymianę doświadczeń między społecznościami energetycznymi. Jego zadaniem byłoby również wspieranie wdrażania dedykowanych działań regionalnych i krajowych, a także reagowanie na zmieniające się potrzeby lokalnych interesariuszy.

Aby Centrum mogło skutecznie funkcjonować, konieczne jest wsparcie na poziomie krajowym, zarówno w zakresie regulacyjnym i finansowym, umożliwiając jego finansowanie i działanie. Równocześnie, zaangażowanie władz regionalnych jest niezbędne do jego instytucjonalnego osadzenia (powołanie Centrum leży w zakresie zarządu województwa) i zapewnienia zasobów operacyjnych. Co równie ważne, aktywny udział lokalnych społeczności, samorządów, przedsiębiorstw i ośrodków naukowych będzie kluczowy dla nadania Centrum realnej funkcji doradczej i sieciującej, odpowiadającej na rzeczywiste potrzeby regionu.

Utworzenie Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej to nie tylko odpowiedź na zidentyfikowane bariery. To przede wszystkim inwestycja w zdolność regionu do prowadzenia transformacji energetycznej w sposób zrównoważony, oparty na lokalnym potencjale i współpracy międzysektorowej. Centrum to może stać się wzorem dla innych województw i fundamentem długofalowej polityki energetycznej Małopolski.

2. Wstęp

W niniejszym rozdziale opisany jest kontekst rozwoju społeczności energetycznych w Unii Europejskiej, Polsce, w tym w Małopolsce oraz cele Planu Działania.

Rola społeczności energetycznych w kontekście inicjatyw Unii Europejskiej i krajowych

Rola społeczności energetycznych (SE) w dążeniu do stworzenia bezpieczniejszego, tańszego i czystszy systemu energetycznego dla Europy jest uznawana w Unii Europejskiej (UE) na wszystkich poziomach zarządzania.

Pakiet *Czysta energia dla wszystkich Europejczyków*⁷ (*ang. Clean Energy for All Europeans*) z 2019 roku daje obywatelom możliwość przejęcia odpowiedzialności za projekty transformacji energetycznej SE oparte na OZE. W tym rozporządzeniu wprowadzona do prawodawstwa została koncepcja SE, w celu zmotywowania krajów członkowskich do aktywnego tworzenia i wspierania tych projektów. Dyrektywa w [sprawie promowania stosowania energii z OZE z dnia 11 grudnia 2018 r., nr 2018/ 2001](#)⁸ (Znana jako Dyrektywa RED) umożliwiła krajom UE promowanie społeczności energetycznych, na przykład poprzez art. 22 ust. 4 w którym *‘Państwa członkowskie ustanawiają ramy pozwalające na promowanie i ułatwianie rozwoju społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej’*. W 2023 r. nastąpiła najnowsza nowelizacja tejże Dyrektywy *pod numerem 2023/2413*⁹ (znana jako Dyrektywa RED III), jednak zmiany w Dyrektywie nie objęły bezpośrednio SE. Dyrektywa RED III ustanowiła obowiązek zdefiniowania obszarów w państwach członkowskich, które obejmowałyby przyspieszony proces permitingu (tzw. „obszarach przyspieszonego rozwoju OZE” (OPRO)).

Polska uznaje rozwój społeczności energetycznych za jeden z głównych elementów transformacji energetycznej w [Krajowym Planie w dziedzinie Energii i Klimatu](#) (KPEiK)¹⁰ w *Celu 4.4.2. Rozwój i integracja energetycznych społeczności lokalnych* obejmującym zapowiedzi usprawnień prawnych i administracyjnych, a także wsparcia inwestycyjnego i usprawnienia procedury wydawania pozwoleń. Główne narzędzie finansowe dla społeczności energetycznych zostało wprowadzone w Krajowym Planie Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO), przeznaczając 845 mln zł na wsparcie inwestycyjne i przedinwestycyjne takich inicjatyw w ramach działania komponentów aktualnej wersji KPO: B2.2.2/G1.1.2 (Instalacje odnawialnych źródeł energii realizowane przez społeczności energetyczne) oraz G.1.1.1 (Wspieranie rozwoju lokalnych społeczności energetycznych).

Rozwój SE w Polsce trwa od 2016 roku¹¹, kiedy do polskiego prawa wprowadzono koncepcję klastrów energii poprzez ustawę o OZE, w brzmieniu zmienionym Ustawą z dnia 22 czerwca 2016 r. (Dz.U. 2016 poz. 925). W 2017 roku ówczesne Ministerstwo Energii (obecnie Ministerstwo Aktywów Państwowych) ogłosiło nabór wniosków od klastrów energii ubiegających się o certyfikację pilotażowych klastrów energii, w wyniku którego wpłynęło 115 zgłoszeń, a Certyfikat przyznano 33 klastrom.¹² Od tego czasu wprowadzono nowe formy organizacyjne w odniesieniu do SE, a

⁷ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0860\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/HTML/?uri=CELEX:52016DC0860(01)), data dostępu 2.9.2025 r.

⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32018L2001>, data dostępu 2.9.2025 r.

⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=OJ:L_202302413, data dostępu 2.9.2025 r.

¹⁰ Szkic dokumentu złożony do KE w marcu 2024 jest dostępny tu:

[https://commission.europa.eu/document/download/5118b15e-d380-49ae-b8bb-](https://commission.europa.eu/document/download/5118b15e-d380-49ae-b8bb-41cc81a28e15_pl?filename=PL_NECUpdate_Projekt_akPEiK_tekst_ostateczny.pdf)

[41cc81a28e15_pl?filename=PL_NECUpdate_Projekt_akPEiK_tekst_ostateczny.pdf](https://commission.europa.eu/document/download/5118b15e-d380-49ae-b8bb-41cc81a28e15_pl?filename=PL_NECUpdate_Projekt_akPEiK_tekst_ostateczny.pdf), data dostępu 2.9.2025 r.

¹¹ Choć pierwsze lokalne inicjatywy energetyczne pojawiły się już około 2011 roku, nie miały one jeszcze formalnych ram prawnych.

¹² [Wyniki I Konkursu na Certyfikat Pilotażowego Klastra Energii - Ministerstwo Aktywów Państwowych - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.

odpowiednie przepisy były stale aktualizowane o nowe zasady funkcjonowania projektów SE, aby odpowiedzieć na potrzeby i dostosować prawa krajowe do przepisów unijnych. Na rok 2025, ramy prawne regulujące funkcjonowanie społeczności energetycznych w Polsce to głównie: Ustawa o OZE z dnia 20 lutego 2015 r., Prawo energetyczne – w szczególności Rozdział 2e dotyczący obywatelskich społeczności energetycznych, Prawo spółdzielcze, a także Ustawa o spółdzielniach rolników i Ustawa o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych.¹³

Aktualnie istnieje w Polsce kilka możliwych form organizacyjnych umożliwiających rozwój i własność projektów OZE, produkcję, a nawet i sprzedaż energii przez lokalną społeczność, mogących się składać m.in. z przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego (JST), przedsiębiorców i osób fizycznych. Są to przede wszystkim spółdzielnie energetyczne, klastry energii, prosumenci zbiorowi i wirtualni, elektrownia wirtualna z agregatorem w formie spółdzielni oraz wprowadzona do porządku prawnego w 2023 r. forma „obywatelska społeczność energetyczna” (OSE). Popularność tych form wzrasta – na dzień 19 sierpnia 2025 r. w Wykazie spółdzielni energetycznych prowadzonym przez KOWR zarejestrowanych było 125 spółdzielni energetycznych¹⁴, a nieformalne informacje z branży szacują liczbę klastrów energii na około 300. Na dzień 27 sierpnia 2025 r. zarejestrowanych było 10 klastrów energii (funkcjonujących na nowych zasadach wprowadzonych przez nowelizację ustawy o OZE w 2023 r.) w rejestrze Urzędu Regulacji Energetyki (URE)¹⁵. Na dzień 2 września br. istnieje w Polsce jeden przykład OSE¹⁶. Niniejszy podręcznik skupia się na aspektach związanych z **klastrami energii oraz spółdzielniami energetycznymi**, które aktualnie stanowią większość społeczności energetycznych w Polsce.

Ministerstwo Klimatu i Środowiska ponosi obecnie większość odpowiedzialności za aktualizację odpowiednich przepisów i zarządzanie systemami wsparcia dla społeczności energetycznych. Między innymi, zleciło opracowanie „Strategii Rozwoju energetyki Rozproszonej w Polsce do 2040 roku” w ramach projektu KlastER w 2022 roku¹⁷. We wrześniu 2024 roku Ministerstwo Klimatu i Środowiska opublikowało analizę dotyczącą barier legislacyjnych i administracyjnych dla rozwoju społeczności energetycznych w Polsce¹⁸. Oba dokumenty zostały skonsultowane w celu przygotowania Planu Działania.

Stan społeczności energetycznych w Małopolsce

*Regionalny Plan Działań dla Klimatu i Energii*¹⁹ dla województwa małopolskiego podkreśla rolę i potencjał lokalnej produkcji energii z OZE, wspominając o rozproszonej energetyce i SE, jednak dokumenty strategiczne na poziomie województwa nie zawierają konkretnych celów skupiających się na rozwoju inicjatyw energetyki lokalnej. Program regionalny „Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027”²⁰ opisuje konkretne strategie dotyczące SE. W ramach priorytetu 2: fundusze europejskie

---

¹³ Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (Dz. U. 2015 poz. 478), nowelizacja z dnia 27 listopada 2024 r.; Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (Dz. U. 1997 Nr 54 poz. 348), nowelizacja z dnia 7 września 2023 r.; Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze (t.j. Dz.U. 2024 poz. 593); Ustawa z dnia 4 października 2018 r. o spółdzielniach rolników (Dz.U.2024.372 t.j.); Ustawa z dnia 20 maja 2016 r. o inwestycjach w zakresie elektrowni wiatrowych (Dz. U. 2016 poz. 961)

¹⁴ [Wykaz spółdzielni energetycznych - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.

¹⁵ [Rejestr Klastrów Energii - BIP - Urząd Regulacji Energetyki](#), data dostępu 2.9.2025 r.

¹⁶ <https://bip.ure.gov.pl/bip/rejestry-i-bazy/wykaz-obywatelskich-spolecznosci-energetycznych.html>, data dostępu 2.9.2025 r.

¹⁷ [Strategia rozwoju energetyki rozproszonej - Ministerstwo Klimatu i Środowiska - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.

¹⁸ [Analiza barier utrudniających rozwój społeczności energetycznych - Ministerstwo Klimatu i Środowiska - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.

¹⁹ <https://bip.malopolska.pl/umwm,a.1739093,uchwala-nr-22820-zarzadu-wojewodztwa-malopolskiego-z-dnia-18-lutego-2020-r-w-sprawie-przyjecia-regio.html>, data dostępu 2.9.2025 r.

²⁰ <https://fundusze.malopolska.pl/sites/default/files/2023/09/3317/Program-FEM-2021-2027.pdf>, data dostępu 2.9.2025r.

dla środowiska, cel szczegółowy 2(ii) podkreśla, że wsparciem w rozwój lokalnych odnawialnych źródeł energii objęte zostaną projekty realizowane poprzez SE ze szczególnym uwzględnieniem roli JST (w szczególności gminy i związki gmin).

W ramach projektu [LIFE EKOMAŁOPOLSKA](#), finansowanego przez Unię Europejską prowadzonego przez UMWM wraz z innymi podmiotami, opracowany został podręcznik dotyczący społeczności energetycznych, zrealizowano serię szkoleń oraz ustanowiono ponad 4 doradców na poziomie subregionu i 25 doradców na poziomie regionu Małopolski ds. klimatu i środowiska. W roku 2021 zorganizowano dla JST spotkania online nt. prawnych aspektów dotyczących utworzenia klastrów energii i spółdzielni energetycznych, zasad tworzenia oraz porównanie spółdzielni energetycznych i klastrów. Podczas spotkań uczestnicy poznali krok po kroku zasady tworzenia klastrów i spółdzielni, informacje o systemach wsparcia, zasady tworzenia umów, uczestnictwa itp. Z materiałami można zapoznać się na stronie: <https://klimat.ekomalopolska.pl/>. Warsztaty były kontynuowane wiosną 2025 roku, gdzie uczestnicy podczas spotkania stacjonarnego, wieńczącego cykl wykładów online, omówili studium przypadku, a uczestnicy mogli dopytać o bardziej szczegółowe kwestie. W szkoleniach w 2025 roku wzięło udział ponad 100 uczestników. Jednak na poziomie regionalnym nie opracowano żadnych konkretnych celów ani planów wspierających rozwój społeczności energetycznych w regionie. Poniżej streszczamy najważniejsze wyzwania dla rozwoju energetyki rozproszonej w Małopolsce Zachodniej opracowane podczas wizyty rozpoznawczej w regionie w styczniu 2025 r., które były podstawą do opracowania Planu Działania:

- **Brak regionalnej strategii precyzującej cele rozwojowe dla energetyki rozproszonej:** Jak wspomniano powyżej, brak takiej strategii utrudnia sprecyzowanie działań, które mogłyby wspomagać dążenie do konkretnych celów dla rozwoju społeczności energetycznych w regionie. Do początku 2025 roku nie istniał spis społeczności energetycznych w Małopolsce ani zbiór danych instytucji, organizacji i interesariuszy, którzy mogą odegrać znaczącą rolę w rozwoju tych społeczności. Taki spis został stworzony w ramach projektu opisanego w tym raporcie.
- **Brak jasno określonego mandatu w UMWM do spraw energetyki rozproszonej:** Różne departamenty w Urzędzie Marszałkowskim mają punkt styku z energetyką rozproszoną, ale nie ma jasno określonego mandatu. Temat wspólnot energetycznych nie był wcześniej podejmowany przez żaden konkretny departament w Urzędzie Marszałkowskim. W rezultacie brakuje jasnego mandatu do skupienia się na tym temacie, prowadząc do rozproszenia odpowiedzialności, informacji i zasobów.
- Podobne **rozproszenie odpowiedzialności widoczne jest na szczeblu krajowym.** Brak jasnych przepisów określających zadania i kompetencje administracji publicznej na wszystkich szczeblach w zakresie energetyki rozproszonej stanowi dodatkową barierę (informacja na temat barier została opisana w rozdziale 5 [Analiza barier](#)).
- **Społeczności energetyczne w Małopolsce Zachodniej obejmują do tej pory wyłącznie jednostki samorządu terytorialnego (JST) jako swoich uczestników** (brak przedsiębiorstw lub mieszkańców), **ich lokalizacja nie jest planowana na podstawie potencjału OZE obszarów i budynków podlegających gminom.** Obecnie na terenie Małopolski Zachodniej istnieją 4 klastry energetyczne i 2 spółdzielnie, które angażują wyłącznie JST i obejmują instalacje na budynkach będących własnością gminy/powiatu. Jednocześnie w tym samym regionie zidentyfikowano ponad 60 interesariuszy, obejmujących firmy emitujące duże ilości dwutlenku węgla, firmy inwestujące w odnawialne źródła energii, szpitale i parafie z dostępem do obszarów pod inwestycje, oraz spółdzielnie mieszkaniowe i społeczne, które do tej pory nie

zostały zaangażowane w żadne projekty w zakresie energetyki rozproszonej, a które mogłyby stać się kluczowymi partnerami w rozwoju takich projektów.

- **Dialog z operatorem systemu dystrybucyjnego** – Tauron Dystrybucja – **oraz sprzedawcami energii elektrycznej okazuje się wyzwaniem dla większości inicjatyw, ponieważ postrzegany jest jako utrudniony albo czasem wręcz niedostępny**, a niepewność i pytania sięgają od trudności w rozliczeniach za energię po odmowę przyłączenia do sieci.

Cele Planu Działania na rzecz rozwoju społeczności energetycznych w Małopolsce

Głównym celem Planu Działania jest wsparcie rozwoju społeczności energetycznych w Małopolsce poprzez propozycję działań adresujących zidentyfikowane bariery i sprzyjających zaangażowaniu lokalnych interesariuszy. Plan obejmuje rekomendacje w czterech obszarach: 1) rekomendacje legislacyjno-regulacyjne; 2) rekomendacje w obszarze programowania wsparcia finansowego; 3) rekomendacje dotyczące budowania kompetencji i współpracy oraz 4) rekomendacje edukacyjno-informacyjne, w tym mając na celu:

- zidentyfikowanie jakie zmiany legislacyjne i wsparcie finansowe są potrzebne w odpowiedzi na konkretne bariery i doświadczenia SE w Małopolsce,
- zaadresowanie braku zdolności, jak i zasobów w administracji publicznej, a także umiejętności technicznych niezbędnych do rozwoju społeczności energetycznych w regionie,
- stworzenie zestawu praktycznych działań i narzędzi dla UMWM, które mogą posłużyć dostosowaniu programów wsparcia do potrzeb społeczności energetycznych, aktywizacji lokalnych społeczności oraz monitorowaniu rozwoju energetyki rozproszonej,
- określenie roli we wspomaganiu rozwoju SE, jaką mogą odegrać organizacje pozarządowe, centra badawczo-rozwojowe oraz ośrodki kształcenia specjalistów OZE i eksperci.

Rozdział 3 [Metodologia](#) zawiera opis procesu tworzenia Planu Działania oraz zastosowanych technik badawczych. Rozdział 4 [Analiza interesariuszy](#) przedstawia wyniki mapowania interesariuszy. Rozdział 5 [Analiza barier](#) przedstawia podsumowanie barier oraz opis najważniejszych z nich. Proponowane działania adresujące bariery łącznie z ich adresatami, opisane są w rozdziale 6 [Proponowane działania](#). Rozdział 7 [Wnioski](#) zawiera podsumowanie wyników projektu i niniejszego dokumentu. Dodatkowo, [Aneks – studia przypadków społeczności energetycznych](#) zawiera trzy studia przypadków na temat SE, mających na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat najlepszych praktyk.

3. Metodologia

W niniejszym rozdziale opisana została metodologia zastosowana w ramach projektu w celu opracowania Planu Działania. Poniższa grafika przedstawia poszczególne kroki procesu tworzenia Planu Działania.

Grafika 1: Proces tworzenia Planu Działania

1. Identyfikacja interesariuszy	2. Identyfikacja potrzeb i barier	3. Dobre praktyki i wymiana wiedzy	4. Opracowanie i konsultacje Planu Działania	5. Finalizacja Planu Działania
<ul style="list-style-type: none"> • Identyfikacja interesariuszy którzy mogą wesprzeć rozwój społeczności energetycznych	<ul style="list-style-type: none"> • Zrozumienie barier dzięki wywiadam ze społecznościami energetycznymi • Analiza kluczowych potrzeb i barier na podstawie wybranych źródeł	<ul style="list-style-type: none"> • Zbiór dobrych praktyk podczas wywiadów i własnej analizy • Wizyta studyjna do klastra energii • Przeprowadzenie ankiety konsultacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> • Opracowanie szkicu Planu Działania • Konsultacje elementów Planu Działania z interesariuszami	<ul style="list-style-type: none"> • Aktualizacja Planu Działania • Finalna prezentacja w Ministerstwie Funduszy i Polityki Regionalnej

3.1 Identyfikacja interesariuszy

Pierwszym przygotowawczym krokiem do opracowania Planu Działania było zidentyfikowanie odpowiednich interesariuszy, którzy mogliby być zaangażowani w projekt, poprzez, między innymi, zaangażowanie w ankiecie i zaproszenie na warsztaty konsultacyjne. Mapa interesariuszy ma posłużyć UMWM jako repozytorium kluczowych kontaktów i może być przydatna podczas wdrażania proponowanych działań. Mapowanie koncentrowało się przede wszystkim na lokalnych interesariuszach w powiatach wymienionych poniżej oraz gmin położonych na terenie tych powiatów. W analizie uwzględniono również SE oraz kluczowych ekspertów z całego województwa, a nawet interesariuszy na poziomie krajowym. Większość zidentyfikowanych interesariuszy znajduje się na terytorium poniższych powiatów, składających się na obszar Małopolski Zachodniej:

- Powiat Olkusi
- Powiat Wadowicki
- Powiat Chrzanowski
- Powiat Oświęcimski

Dane o interesariuszach zebrane zostały na podstawie wywiadów z przedstawicielami SE²¹, rejestru średnich źródeł spalania paliw²², raportów i rejestrów udostępnianych przez Urząd Regulacji Energetyki (URE)²³, publicznych baz danych²⁴ oraz publicznie dostępnych internetowych źródeł. Kryteria stosowane do identyfikacji interesariuszy oraz wyniki tego procesu są opisane w rozdziale 4 [Analiza interesariuszy](#). Powstała baza danych ze zidentyfikowanymi interesariuszami w formacie Excel

²¹ W ramach projektu zostały zrealizowane wywiady z przedstawicielami SE na terenie Małopolski.

²² [Rejestr średnich źródeł spalania paliw](#), data dostępu 2.9.2025 r.

²³ [Prezes URE publikuje raport „Energetyka ciepła w liczbach” - Aktualności - Urząd Regulacji Energetyki](#), data dostępu 2.9.2025 r.

²⁴ W tym [Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych](#), data dostępu 2.9.2025 r., oraz publicznych list powiatowych szpitali i instytucji oświaty

ma być „żywym dokumentem”, który powinien być okresowo aktualizowany również po zakończeniu niniejszego projektu.

Mapowanie interesariuszy obejmowało także zebranie danych na temat istniejących SE w regionie. Aktualnie, lista spółdzielni energetycznych jest publikowana przez KOWR, jednak nie istnieje kompleksowy spis klastrów energii (niezarejestrowanych w spisie URE).²⁵ W rezultacie zmapowano 11 spółdzielni energetycznych (w tym jedną w likwidacji i jedną tylko zarejestrowaną w Małopolsce, ale działającą poza jej granicami) i 9 klastrów energii w Małopolsce, w tym odpowiednio 1 spółdzielnię i 4 klustry w Małopolsce Zachodniej.²⁶ Mapowanie to było podstawą do wywiadów przeprowadzonych w celu analizy barier, opisanej w następnym podrozdziale.

3.2 Identyfikacja barier

Podstawą Planu Działania jest analiza barier, przeprowadzona na podstawie studiów dostępnych dokumentów i serii wywiadów ze społecznościami energetycznymi. Bariery hamujące rozwój SE zostały początkowo zidentyfikowane poprzez analizę raportów branżowych²⁷ oraz dokumentów strategicznych, na przykład *Strategii rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku* przygotowanej przez KlastER dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Wstępna lista ponad 30 barier zidentyfikowanych na tej podstawie obejmuje bariery takie jak brak dostępu do finansowania lub adekwatnego wsparcia dla wspólnot na wczesnym etapie realizacji²⁸ lub brak wiedzy i edukacji w zakresie OZE i energetyki rozproszonej, jak i dobrych praktyk²⁹. Lista barier została zrewidowana po przeprowadzeniu wywiadów z 12 społecznościami energetycznymi z Małopolski (7 klastrów, 5 spółdzielni energetycznych).

Wywiady przeprowadzono w sposób ustrukturyzowany, wykorzystując szablon wywiadu udostępniony wcześniej respondentom. W niektórych przypadkach respondenci zdecydowali się na wysłanie pisemnych odpowiedzi, zamiast rozmowy online. Pytania w wywiadzie składały się z części wprowadzającej, mającej na celu zebranie danych na temat danej społeczności energetycznej, a następnie pytań dotyczących napotykaných barier i wyzwań, a także pytań dotyczących najlepszych praktyk. Poniższa tabela zawiera nazwy tych społeczności energetycznych, z którymi przeprowadzono wywiad.

Tabela 1: Lista społeczności energetycznych, z którymi został przeprowadzony wywiad

Spółdzielnia Energetyczna "Energia Optymalna"
Spółdzielnia Energetyczna "Zielona Energia"
Spółdzielnia Energetyczna Olkusz - Srebrne Miasto
Spółdzielnia Energetyczna Gminy Dobczyce
Spółdzielnia Energetyczna Skawina
Klaster Energii w Trzebini
Klaster Energii "Zielony Pierścień Tarnowa"
Klaster Energii Serce Podhala

²⁵ Lista spółdzielni energetycznych jest publikowana przez KOWR: [Wykaz spółdzielni energetycznych - Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r., jednak nie istnieje kompleksowy spis klastrów energii (niezarejestrowanych w spisie URE).

²⁶ Dane na dzień 10 lipca 2025.

²⁷ Na przykład *Spółdzielni energetyczne: Kompendium wiedzy*: https://www.energetyka-rozproszona.pl/media/ckeditor/2022/12/29/spoecznosci-energetyczne-kompendium-wiedzy-idea-ncbj-202210_2-1.pdf, data dostępu 2.9.2025 r., Studium przypadku: Jak powstają Koalicje Społeczności Energetycznych?: <https://beyondfossilfuels.org/wp-content/uploads/2024/05/energising-communities-en.pdf>, data dostępu 2.9.2025 r.

²⁸ energy-cities.eu/wp-content/uploads/2024/12/Community-Energy-Guide-update-2024-1.pdf, data dostępu 2.9.2025 r.

²⁹ <https://www.hub.coop/wp-content/uploads/2023/12/Power-to-the-People.pdf>, data dostępu 2.9.2025 r.

Klaster Energii Odnawialnej Turystyczna Podkowa
Klaster Energii Powiatu Chrzanowskiego
Klaster Energii Powiatu Olkuskiego
Klaster Energii Kotliny Oświęcimskiej

Na podstawie informacji z wywiadów wyodrębniono główne bariery zgłaszane przez respondentów i porównano je z tymi zidentyfikowanymi podczas analizy raportów. Bariery zostały uszeregowane według liczby ich wzmianek. Ostatecznie 22 bariery zostały wybrane do końcowej listy przedstawionej w rozdziale 5 [Analiza barier](#) tego raportu. Należy zauważyć, że bariery technologiczne wykraczają poza zakres tego projektu.

3.3 Dobre praktyki i wymiana wiedzy

Wymiana wiedzy obejmowała trzy elementy: opracowanie trzech dobrych praktyk przedstawiających inicjatywy spoza regionu, organizację dwóch wizyt studyjnych oraz przedstawienie dwóch praktyk podczas warsztatów konsultacyjnych.

Analiza dobrych praktyk

[Aneks – studia przypadków społeczności energetycznych](#) zawiera przegląd trzech studiów przypadków opracowanych na potrzeby tego projektu. Te praktyki przedstawiają SE spoza regionu: Łądecką Spółdzielnię Energetyczną w woj. dolnośląskim, Słupski Klaster Bioenergetyczny w woj. pomorskim oraz Oławski Klaster Energii w woj. dolnośląskim. Przykłady zawierają opis, informację o strukturze inicjatyw i jej członków, cele inicjatywy, aspekty finansowania, korzyści dla regionu i społeczności, wnioski z projektu i informację o technologiach. Dobre praktyki zostały opracowane we współpracy z przedstawicielami tych inicjatyw i rozprawdzone podczas warsztatów konsultacyjnych w regionie. Wybrane projekty celowo uzupełniają listę projektów objętych wizytą studyjną (patrz niżej) oraz projekty, których przedstawiciele zostali zaproszeni w roli prelegentów na warsztaty konsultacyjne (Spółdzielnia Energetyczna w Skawinie i Klaster Energii Zielony Pierścień Tarnowa).

Wizyty studyjne

W ramach projektu zorganizowane zostały dwie wymiany wiedzy dla lokalnych interesariuszy z przedstawicielami inicjatyw spoza województwa małopolskiego: wizyta do Gliwickiego Klastra Energii oraz webinarium z Klastrem Energii Zielone Bielsko-Biała.

Wymiana w Gliwicach, w której wzięło udział 18 osób, w tym przedstawiciele MFiPR, lokalnych samorządów oraz liderzy projektów SE z Małopolski Zachodniej, była okazją do omówienia doświadczeń związanych z inicjatywą, która funkcjonuje na nowych zasadach dla klastrów energii i jest zarejestrowana w rejestrze URE. W ramach wymiany odbyły się też praktyczne warsztaty studyjne mające na celu dyskusję dot. barier i potencjalnych rozwiązań między uczestnikami. Wydarzenie odbyło się 2 czerwca 2025 r. w Śląskim Centrum Logistyki.

Dodatkowo zorganizowane zostało webinarium dla 10 przedstawicieli JST z obszaru Małopolski Zachodniej na temat Klastra Energii Zielone Bielsko-Biała, który jest obecnie w fazie tworzenia strategii rozwoju klastra. Jego celem jest rozwój energetyki rozproszonej oraz poprawa lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, zapewniając jednocześnie efektywność ekonomiczną i działalność przyjazną dla środowiska. W ramach webinarium uczestnicy mieli szansę zadać pytania dotyczące rozwoju społeczności energetycznych przedstawicielom Agencji Rozwoju Regionalnego SA w Bielsku-Białej.

3.4 Opracowanie i konsultacje Planu Działania

Przeprowadzenie ankiety konsultacyjnej

Zidentyfikowani interesariusze (około 130) zostali zaproszeni do wzięcia udziału w ankiecie online. Ankieta miała na celu rozpoznanie barier, zainteresowań, potrzeb i potencjalnego wkładu interesariuszy w rozwój SE w Małopolsce Zachodniej. Wyniki ankiety wykorzystano do uzupełnienia analizy barier opisanych powyżej oraz opracowania proponowanych działań. Ponadto interesariusze zostali poinformowani o planowanym spotkaniu w ramach warsztatów konsultacyjnych i zachęceni do udziału w nim.

Opracowanie Planu Działania

Rekomendacje przedstawione w rozdziale 6 **Proponowane działania** niniejszego raportu opierają się na analizie zidentyfikowanych barier. Rekomendacje zostały skonsultowane z innymi opracowaniami postulatów małopolskich ekspertów.³⁰

Konsultacje Planu Działania

Proponowane rekomendacje zostały przedstawione na warsztatach konsultacyjnych zorganizowanych 8 lipca 2025 r. w Krakowskim Parku Technologicznym. Celem warsztatu konsultacyjnego było zebranie opinii na temat zaproponowanych działań oraz zidentyfikowanie kluczowych interesariuszy, którzy mogą odegrać rolę we wdrażaniu rekomendacji. Wydarzenie miało również na celu stworzenia przestrzeni do wymiany doświadczeń między przedstawicielami SE oraz ekspertami w tej dziedzinie. Dodatkowo, warsztat posłużył, by zachęcić interesariuszy z Małopolski Zachodniej do aktywnego zaangażowania się w rozwój energetyki rozproszonej, w tym tych, którzy dotychczas nie byli w pełni zaangażowani, ale zostali wskazani jako istotni dla dalszego rozwoju społeczności energetycznych w regionie.

Uczestnicy mieli możliwość skomentowania rekomendacji, wybrania najważniejszych działań, a także zaproponowania dodatkowych sugestii. W warsztatach wzięło udział 37 osób reprezentujących samorządy terytorialne z województwa małopolskiego, społeczności energetyczne, ekspertów, organizacje naukowe (AGH, Uniwersytet Jagielloński, Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu), przedsiębiorstwa (w tym energetyczne) oraz Urząd Marszałkowski. Po warsztatach projekt rekomendacji został zaktualizowany na podstawie otrzymanych komentarzy.

3.5 Finalizacja i rozpowszechnienie Planu Działania

Ostateczny Plan Działania uwzględni informacje zwrotne od zainteresowanych stron, w tym Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej, Komisji Europejskiej oraz pozostałych regionów węglowych w Polsce. Końcowy Plan Działania został zaprezentowany podczas dwudniowych warsztatów w Warszawie, których gospodarzem było Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej.

---

³⁰ W tym [Strategią rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#), data dostępu 2.9.2025 r., opracowanej przez KlastER dla MKiŚ, rekomendacjami po II kongresie energetyki rozproszonej: [Rekomendacje organizacji rozwijających energetykę rozproszoną](#), data dostępu 2.9.2025 r., oraz raportem „Energia dla Małopolski” utworzony przez zespół ds. współpracy z JST Krakowskiego Parku Technologicznego (KPT), raport dostępny jest do wglądu na życzenie po konsultacji z KPT.

4. Analiza interesariuszy

4.1 Opis procesu mapowania

W ramach projektu zostało przeprowadzone mapowanie interesariuszy w celu zidentyfikowania kluczowych aktorów w rozwoju społeczności energetycznych w Małopolsce. Stworzona w ten sposób baza danych ma służyć jako repozytorium kontaktów dla jednostek samorządu terytorialnego z interesariuszami oraz ułatwić ich angażowanie w konsultacje publiczne, planowanie i rozwój projektów. Dane o interesariuszach zebrane zostały na podstawie wywiadów ze społecznościami energetycznymi, rejestru średnich źródeł spalania paliw³¹, raportów i rejestrów udostępnianych przez Urząd Regulacji Energetyki³², publicznych baz danych³³ oraz publicznie dostępnych internetowych źródeł.

Mapa interesariuszy obejmuje głównie interesariuszy z obszaru Małopolski Zachodniej (terytorium określone na potrzeby wdrażania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - FST), ale w analizie uwzględniono również społeczności energetyczne oraz kluczowych ekspertów z całego województwa. Podczas mapowania wzięto pod uwagę następujące kategorie interesariuszy:

- przedsiębiorstwa
- organizacje pozarządowe
- liderzy społeczności energetycznych
- instytucje administracji publicznej
- producenci energii
- instytuty badawcze
- instytucje otoczenia biznesu
- spółdzielnie mieszkaniowe
- inne (np. szpitale, parafie)

Tabela 2 przedstawia kryteria, na podstawie których interesariusze zostali zidentyfikowani.

Tabela 2: Kryteria użyte do klasyfikacji interesariuszy

Kryterium	Opis
Zainteresowanie realizacją projektów społeczności energetycznych	Interesariusze szczególnie zainteresowani realizacją projektów społeczności energetycznych, np. ze względu na poprzednie zaangażowanie w podobne inicjatywy, plany rozwoju znacznych mocy wytwórczych OZE, potrzebę redukcji emisji (energochłonny przemysł, organy publiczne).
Przedsiębiorstwa o wysokiej emisji lub zużyciu energii	Firmy o dużej emisji, które podlegają systemowi ETS i w związku z tym mają dużą motywację do dekarbonizacji, lub też mają wysokie zużycie energii elektrycznej i/lub ciepłej.
Potencjał techniczny/zasobowy	Interesariusze sektora prywatnego z zasobami technicznymi, aby rozwijać projekty społeczności energetycznych. Interesariusze ci mogą lub też nie znajdować się na obszarze Małopolski Zachodniej (terytorium określone na potrzeby wdrażania Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji - FST). Innymi słowy mogą to być firmy z główną siedzibą w innym regionie Polski, które mogą być zainteresowane rozwojem projektów w Zachodniej Małopolsce. Interesariusze o cechach, które wspierają rozwój projektów OZE, takich jak wiedza techniczna, dostępność odpowiedniego terenu, dostęp do odnawialnych źródeł

³¹ [Rejestr średnich źródeł spalania paliw](#), data dostępu 2.9.2025 r.

³² [Prezes URE publikuje raport „Energetyka ciepła w liczbach” - Aktualności - Urząd Regulacji Energetyki](#), data dostępu 2.9.2025 r.

³³ W tym [Ogólnopolski Związek Rewizyjny Spółdzielni Socjalnych](#), data dostępu 2.9.2025 r., oraz publicznych list powiatowych szpitali i instytucji oświaty

	energii. Duże podmioty, np. szpitale, przedsiębiorstwa wodno-kanalizacyjne, nadleśnictwa, domy handlowe, przedsiębiorstwa kolejowe.
Poprzednie działania i inwestycje w OZE	Już zademonstrowane działania w zakresie tworzenia projektów społeczności energetycznych i/lub powiązanych, istotnych działań, np. rozwoju projektów OZE. Rejestr URE został skonsultowany w celu opracowania tej listy.
Zainteresowanie rozwojem projektów z korzyściami dla społeczności	Zainteresowanie i/lub wiedza w zakresie opracowywania i/lub koordynowania projektów mających na celu korzyści społeczne. Wiedza na temat lokalnych interesariuszy. Zaufane przywództwo społeczności. Przykład: spółdzielnie socjalne, domy kultury, lokalne grupy działania, spółdzielnie mieszkaniowe, organizacje pozarządowe.

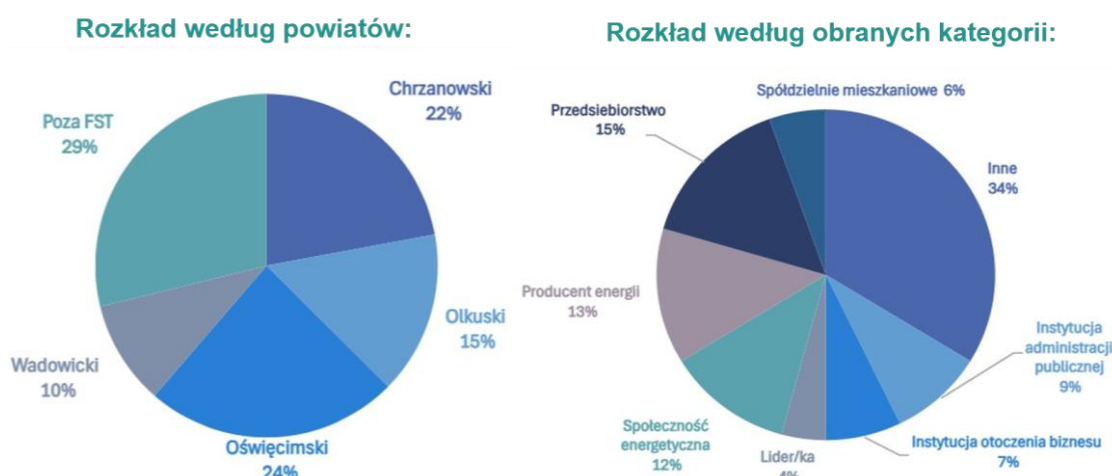
Interesariusze zostali podzieleni na interesariuszy pierwszoplanowych i drugoplanowych. Kryteria do ustalenia tej kategoryzacji są następujące:

- **Interesariusze pierwszoplanowi** spełniają jedno lub więcej z powyższych kryteriów.
- **Interesariusze drugoplanowi** są to interesariusze, którzy nie spełniają powyższych kryteriów, ale mogą być zainteresowani wspieraniem np. eksperci akademicki, lub kupnem energii od społeczności energetycznych np. potencjalni klienci, tacy jak obiekty użyteczności publicznej, kościoły, parafie itp.). Do tej kategorii zaliczają się również eksperci posiadający wiedzę na temat społeczności energetycznych, ale niekoniecznie zaangażowani we wdrażanie projektów. Interesariusze spoza obszaru Małopolski Zachodniej również zostali przydzieleni do grupy interesariuszy drugoplanowych.

4.2 Wyniki mapowania

182 interesariuszy zostało zmapowanych, w tym 134 interesariuszy pierwszoplanowych. Poniższa grafika ilustruje podział interesariuszy pierwszoplanowych według: i) powiatów i ii) kategorii interesariuszy.

Grafika 2: Podział interesariuszy pierwszoplanowych według: i) powiatów (po lewej) i ii) kategorii (po prawej)

Jak opisano w rozdziale 3 **Metodologia**, baza danych interesariuszy została wykorzystana, aby zaprosić zainteresowane strony do ko-kreacji i konsultacji Planu Działania. Mapowanie ma długoterminowo wspomóc Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego w identyfikowaniu i angażowaniu potencjalnych partnerów do rozwoju energetyki rozproszonej na obszarze Małopolski Zachodniej.

5. Analiza barier

Kluczowym krokiem przygotowawczym do Planu Działania było opracowanie barier hamujących optymalny rozwój społeczności energetycznych w Małopolsce Zachodniej. Analiza zainicjowana została zebraniem danych na temat istniejących społeczności energetycznych w regionie. W rezultacie zmapowano 11 spółdzielni energetycznych (w tym jedną w likwidacji i jedną tylko zarejestrowaną w Małopolsce, ale działającą poza jej granicami) i 9 klastrów energii w Małopolsce, w tym odpowiednio 1 spółdzielnię i 4 klastry w Małopolsce Zachodniej.

Analiza barier została wykonana na podstawie literatury oraz wywiadów z klastrami energetycznymi i spółdzielniami energetycznymi. Po konsultacji dostępnych raportów zidentyfikowana została lista barier (ponad 30), która następnie została zrewidowana na podstawie wywiadów z 12 społecznościami energetycznymi w Małopolsce tak, aby wytypować najbardziej istotne bariery doświadczane przez aktorów z regionu. Zaktualizowana lista kluczowych barier obejmuje 22 pozycji, które zebrane są w Tabeli 3 poniżej.

Barierę zostały pogrupowane w pięć kategorii:

- Bariery ekonomiczno-finansowe;
- Bariery legislacyjno-regulacyjne;
- Bariery administracyjno-organizacyjne;
- Bariery społeczno-kulturowe;
- Inne.

Numery przypisane barierom odpowiadają częstotliwości wzmianek tej bariery w wywiadach, na przykład, jak widać w poniższej tabeli, bariera B1 jest najczęściej wspomnianą barierą w wywiadach, a bariera B22 nie została wspomniana w żadnym z nich. Bariery zostały podzielone na dwie kolumny w poniższej tabeli, zależnie od częstotliwości wzmianek:

- kolumna „często wskazywane bariery” zawiera bariery z 3 lub więcej wzmianek,
- kolumna „rzadko wskazywane bariery” zawiera bariery z 2 lub mniej wzmianek.

Największa liczba wzmianek tej samej bariery to 7. Zidentyfikowana lista barier nie obejmuje technologicznych i technicznych potrzeb dotyczących modernizacyjnych systemu energetycznego, integracji instalacji OZE (np. inteligentnych liczników), czy monitoringu – ten obszar jest kompleksowo opisany na przykład w [Strategii rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#) opracowanej przez KlastER dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Tabela 3: Bariery hamujące rozwój społeczności energetycznych na terenie Małopolski

Typ bariery	Często wskazywane bariery (tzn. 3-7)	Rzadko wskazywane bariery (tzn. 0-2)
Ekonomiczno-finansowy	<p>B1 Dostęp do finansowania/brak adekwatnego wsparcia dla wspólnot na wczesnym etapie realizacji/brak wsparcia inwestycyjnego</p> <p>B9 Duże początkowe potrzeby inwestycyjne</p>	<p>B20 Niewystarczający poziom finansowania dla działań inwestycyjnych na modernizację istniejącej sieci dystrybucyjnej³⁴</p>

Administracyjno-organizacyjny	<p>B2 Wymóg różnorodnych kompetencji w ramach społeczności energetycznej</p> <p>B3 Trudności we współpracy z OSD</p> <p>B5 Ograniczone zdolności i wiedza po stronie administracji publicznej w zakresie energetyki rozproszonej, w tym programowania wsparcia / lub też niejasne odpowiedzialności³⁴</p> <p>B7 Wyzwania administracyjne</p>	<p>B13 Trudności w koordynacji inicjatyw</p> <p>B14 Brak/odmowa przyłączy do sieci/konieczność oczekiwania na rozwój sieci³⁴</p> <p>B16 Trudności w komunalizacji obszarów pokopalnianych</p>
Społeczno-kulturowy	<p>B4 Niska świadomość społeczna i zainteresowanie OZE³⁴/ Lokalny sprzeciw wobec odnawialnych źródeł energii</p> <p>B8 Brak wiedzy i edukacji w zakresie OZE i energetyki rozproszonej jak i dobrych/złych praktyk³⁴</p>	<p>B11 Brak ekspertów technicznych³⁴ i lokalnych liderów</p> <p>B15 Niejasne korzyści wspólnot energetycznych w porównaniu z prosumentem indywidualnym³⁴</p> <p>B17 Trudności w znalezieniu terenu pod inwestycję/ trudne warunki geograficzne</p> <p>B22 Brak zainteresowania ze strony dużych przedsiębiorstw i firm energetycznych/ niekorzystne postrzeżenie ze strony branży energetyki komercyjnej</p>
Legislacyjno-regulacyjny	<p>B6 Niekompletne/zmieniające się przepisy/nie w pełni odpowiadające potrzebom³⁴/brak skonsolidowanych i aktualnych wytycznych, interpretacji oraz rekomendacji</p>	<p>B12 Brak osobowości prawnej klastrów energii co powoduje utrudnienia w podpisywaniu umów i zdobywaniu finansowania³⁴</p> <p>B18 Nowe zasady funkcjonowania klastrów dot. zniżek z opłat: wymóg 50% pokrycia zużycia energii z OZE co godzinę</p> <p>B21 Skomplikowane i długotrwałe procedury administracyjne związane z inwestycjami OZE, w tym uzyskanie pozwolenia na budowę dla większych instalacji³⁴ oraz brak możliwości połączenia starych inwestycji z nowymi</p>
Inny		<p>B10 Trudności w planowaniu inwestycji w energię z biomasy</p> <p>B19 Zapotrzebowanie na zaawansowane systemy monitorowania i automatyzacji</p>

Opis głównych barier

Ta sekcja zawiera szczegółowe opisy dziewięciu głównych barier zidentyfikowanych na podstawie powyższej tabeli. Szczegółowo opisane są tylko te bariery, które były najczęściej wymieniane przez interesariuszy i poniżej są one opisane według liczby wspomnień (najistotniejsza bariera najwyżej).

³⁴ Bariera została również zidentyfikowana w [Strategia rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#), data dostępu 2.9.2025 r., opracowanej przez KlastER dla MKiŚ.

Bariery 1 i 9: Dostęp do finansowania/brak adekwatnego wsparcia dla wspólnot na wczesnym etapie realizacji/brak wsparcia inwestycyjnego (B1) oraz duże początkowe wymagania inwestycyjne (B9)

- Projekty wspólnot energetycznych zazwyczaj wymagają znaczących środków i zasobów na etapie przygotowawczym (studia wykonalności, opłacalności, instalacja źródła OZE, umowy, wszystko przed rejestracją klastra w rejestrze URE lub spółdzielni w rejestrze KOWRu). Dostęp do finansowania jest trudny na tym etapie, ponieważ nie wszystkie dostępne narzędzia wsparcia ujmują społeczności energetyczne na poziomie koncepcji w spisie beneficjentów. Finansowanie było dostępne dla działań przed-inwestycyjnych dla społeczności energetycznych w ramach Krajowego Planu Odbudowy (działanie B2.2.2/ G1.1.2, nabór zakończony), które obejmowało ten typ beneficjentów. Podczas wywiadów interesariusze zwrócili uwagę na to, że wsparcie B2.2.2/ G1.1.2 nie odpowiada potrzebom społeczności energetycznych, ponieważ nie jest ono wydajnie realizowane – wiele społeczności szuka odpowiedzi na te same pytania, więc dedykowany dostęp do oferty doradczej dla każdego z beneficjentów może skutkować powielaniem tworzenia tych samych materiałów/odpowiedzi.
- Wielokrotnie podkreślany w wywiadach był także brak adekwatnego wsparcia inwestycyjnego³⁵. Potrzebnych jest kilka źródeł finansowania, aby zrealizować projekty społeczności energetycznej, w tym wydatki na komercyjne pożyczki. Finansowanie to może być jednak szczególnie trudne do uzyskania, ponieważ społeczności energetyczne często nie mają potwierzonego sukcesu w realizacji wcześniejszych projektów lub doświadczeń w projektach energetycznych tzn. nie mogą wykazać posiadania niezbędnej wiedzy technicznej, zarządczej i prawnej do skutecznego wdrażania i obsługi tych projektów. Brak doświadczenia może stanowić ryzyko niewłaściwego wykorzystania funduszy i niepowodzenia projektu.
- Jeśli SE nie mogą zapewnić potrzebnego finansowania, projekty mogą zostać wstrzymane lub zmienione, lub społeczność może w ogóle nie być w stanie rozpocząć działalności i istnieć 'na papierze'. Taki był przypadek jednego z klastrów z Małopolski, który ze względu na brak wsparcia finansowego nie mógł być dalej rozwijany (Klaster Energii Serce Podhala).
- Podkreślone zostały także długie terminy rozpatrywania wniosków o wsparcie przez urzędników. Opóźnienia, sięgające nawet ponad roku, jak w przypadku wsparcia inwestycyjnego dla SE z KPO, ograniczają skuteczność programów. Na przykład, jedna spółdzielnia energetyczna ubiegająca się o wsparcie inwestycyjne z KPO stwierdziła ze względu na opóźnienia, że "nawet jeśli wsparcie inwestycyjne zostanie przyznane, nie będą mogli go wydać do czerwca 2026 r., więc jest mało prawdopodobne, aby je zaakceptowali". Ta społeczność energetyczna ostatecznie nie otrzymała wsparcia inwestycyjnego z KPO i programu 'Energia dla wsi', finansowanego z środków Funduszu Modernizacyjnego.

Bariera 2: Wymóg różnorodnych kompetencji w ramach społeczności energetycznej (B2)

- Członkowie SE muszą posiadać różnorodne kompetencje, aby skutecznie funkcjonować. Obejmuje to wiedzę z zakresu prawa, podatków, instalacji, inwestycji oraz zarządzania kontraktami, jak i doświadczenie w tworzeniu planów biznesowych, czytaniu i rozumieniu dokumentów planistycznych i strategicznych gminy. Brak tych kompetencji może prowadzić do błędów w wypełnianiu wniosków, błędnej interpretacji prawa oraz problemów z

---

³⁵ W ramach inwestycji B2.2.2/G1.1.2 z KPO przyznano wsparcie inwestycyjne 19 projektom (Wyniki wsparcia inwestycyjnego z dnia 18.06.2025) osiągając alokację przeznaczoną na to działanie (początkowo planowano wesprzeć 20 projektów). Jest to niewielka liczba biorąc pod uwagę ogromne zainteresowanie w ilości 94 wniosków na kwotę ponad 2,7 mld zł ([Zakończenie naboru inwestycyjnego - Ministerstwo Klimatu i Środowiska - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.) oraz zapotrzebowanie na demonstrację projektów, czyli pokazanie w praktyce, że dane rozwiązania technologiczne, organizacyjne lub finansowe są możliwe do wdrożenia i skuteczne.

koordynacją działań między różnymi interesariuszami. Kilka klastrów wymieniło trudności osób zarządzających w zrozumieniu skomplikowanego systemu prawnego dotyczącego regulacji energetyki lub też trudności z przygotowaniem wpisu do URE, ze względu na niekompletność danych otrzymanych od OSD.

- Uczestnicy konsultacji Planu Działania podkreślili powiązanie tej bariery z brakiem specjalistów w regionie, ale także, poza paroma wyjątkami, nieadekwatną, nieaktualną ofertą szkoleń zawodowych i programów kształcenia dla kadr. Koordynacja społeczności energetycznej wymaga interdyscyplinarnej wiedzy, którą ciężko jest zdobyć na oferowanych kursach edukacyjnych.
- Te kompetencje mogą być powierzane koordynatorowi, ale to z kolei prowadzi do braku budowania tych zdolności w samej społeczności. Budowanie tych umiejętności wewnętrznie jest doskonałą okazją do tworzenia miejsc pracy i budowania samowystarczalności, a także zapewnienia, że interesy wszystkich stron są dobrze reprezentowane.

Bariera 3: Trudności we współpracy z operatorami systemów dystrybucyjnych (B3)

- Jedną z głównych zidentyfikowanych barier podczas wywiadów są niekompletne regulacje prawne dotyczące współpracy między operatorami systemów dystrybucyjnych (OSD) a społecznościami energetycznymi. Konkretnie, w przypadku klastrów energii nowelizacja ustawy o OZE nie wprowadziła jasnych zasad współpracy pomiędzy koordynatorem klastra a OSD. OSD często nie mają jasnych wytycznych ani doświadczenia w pracy ze społecznościami energetycznymi oraz często nie są włączani w planowanie rozwoju energetyki rozproszonej (takie planowanie nie istnieje na poziomach regionalnym ani lokalnym, patrz Bariera B5), co według interesariuszy prowadzi do trudności czy też niechęci do integracji nowych instalacji z siecią. Ta niechęć ze strony operatorów sieci energetycznych zniechęca z kolei potencjalnych założycieli spółdzielni energetycznych i wzmacnia zależność istniejących podmiotów od sektora energetyki konwencjonalnej. Wydłużony czas oczekiwania na przyłączenie do sieci oraz trudności komunikacyjne wynikające z częstych zmian w procedurach oraz rozproszonej odpowiedzialności za poszczególne działania po stronie OSD zostały także zanotowane w analizie i raporcie Krakowskiego Parku Technologicznego „Energia dla Małopolski”³⁶.
- Ważnym aspektem jest też proces zawarcia umowy o świadczenie usług dystrybucji z OSD. Proces ten może być skomplikowany i czasochłonny, szczególnie dla większych instalacji. Brak generalnych umów dystrybucji (tzw. GUD-ów) pomiędzy dużymi operatorami energii a koordynatorami klastra jest kolejną przeszkodą, która blokuje koncepcję lokalnej dystrybucji energii. Podobny aspekt jest także podkreślony w raporcie „Energia dla Małopolski”³⁶, według którego samorządy zgłaszały przypadki narzucania jednostronnie korzystnych warunków umów, szczególnie w sytuacjach, gdy odbiorcy decydowali się na innego dostawcę energii niż ten powiązany z dystrybutorem i nie zawierali tzw. umów kompleksowych. W takich przypadkach (brak umowy kompleksowej) dochodziło m.in. do znacznego wydłużania czasu podłączenia do sieci czy montażu liczników.

Bariera 4: Niska świadomość społeczna i zainteresowanie OZE / Lokalny sprzeciw wobec odnawialnych źródeł energii (B4)

- Niski poziom wiedzy o OZE i społecznościach energetycznych stanowi barierę do rozwoju społeczności energetycznych. Mieszkańcy i inni interesariusze (z wyjątkiem administracji publicznej) mają niską świadomość na temat energii rozproszonej. Istnieje wiele modeli

---

³⁶ Raport „Energia dla Małopolski” utworzony przez zespół ds. współpracy z JST Krakowskiego Parku Technologicznego (KPT), raport dostępny jest do wglądu na życzenie po konsultacji z KPT.

społeczności energetycznych, co jest mylące dla mieszkańców. Brak świadomości na temat korzyści i możliwości związanych z OZE oraz różnorodnych modeli społeczności energetycznych ogranicza zainteresowanie i wsparcie dla tych inicjatyw. Dodatkowo, spółdzielnie energetyczne mają w Polsce negatywne konotacje z rolniczymi spółdzielniami z czasów komunizmu i zniechęcają mieszkańców do angażowania się w inicjatywy OZE.

- Lokalny sprzeciw wobec odnawialnych źródeł energii, znany jako NIMBY (Not In My Backyard) syndrom, jest istotnym wyzwaniem. Mimo rosnącego zainteresowania OZE, mieszkańcy często sprzeciwiają się instalacjom w ich bezpośrednim sąsiedztwie, szczególnie w przypadku energii wiatrowej i terenów pod biogazownie.
- Bariera ma charakter regionalny, ale oferuje też szanse. W Polsce rośnie zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii, w tym fotowoltaiką, co może przyspieszyć rozwój społeczności energetycznych. Przykładem jest Klaster Energii Odnawialnej Turystyczna Podkowa, gdzie lokalne zainteresowanie instalacjami fotowoltaicznymi przekroczyło liczbę uczestników, którzy mogli być objęci wsparciem.

Bariera 5: Ograniczone zdolności i wiedza po stronie administracji publicznej w zakresie energetyki rozproszonej, w tym programowania wsparcia / lub też niejasne odpowiedzialności (B5)

- Brak umiejętności i kompetencji po stronie administracji publicznej oraz niejasny podział odpowiedzialności stanowią istotne bariery dla rozwoju społeczności energetycznych w Polsce. Bariery te można podzielić na trzy poziomy: lokalny, regionalny i krajowy.
  - 1) **Na poziomie lokalnym** jedną z większych barier jest ograniczony lokalny kapitał organizacyjny. Istnieje potencjał do rozwoju inicjatyw energetycznych, jednak **ograniczone zdolności w zakresie rozpoczynania takich inicjatyw, planowania przestrzennego pod takie inicjatywy oraz doradztwa dla zainteresowanych aktorów mogą stanowić wyzwanie**. W samorządach lokalnych (gminach i powiatach) brakuje zasobów oraz potrzebnych kompetencji w zakresie energetyki rozproszonej. Władze lokalne nie zawsze dysponują zasobami specjalistycznej wiedzy, kadr i środków niezbędnych do wspierania rozwoju energetyki rozproszonej i zarządzania tym rozwojem. Jednostki samorządu terytorialnego mają możliwość odegrania kluczowej roli w rozwoju społeczności energetycznych, ale potrzebują wsparcia w zakresie zdobywania wiedzy i kompetencji. Aktualnie brak jest szkoleń i programów edukacyjnych, które mogłyby pomóc JST w lepszym zrozumieniu procesów inicjowania, wdrażania społeczności energetycznych, w tym uwzględnienia ich potencjału w wydawaniu pozwoleń na budowę itp. Brakuje również szkoleń dla doradców środowiskowych oraz doradców ds. klimatu i środowiska, którzy mogliby odegrać ważną rolę na poziomie sub-regionalnym jeśli zostaliby odpowiednio przeszkoleni w zakresie energii rozproszonej. Podkreślaną barierą podczas konsultacji Planu Działania w Krakowie był niewykorzystany potencjał gminnych planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe, które mogłyby tworzyć bazę do rozwoju energetyki rozproszonej.
  - 2) **Na poziomie regionalnym**, brak strategii dotyczącej energetyki rozproszonej oraz brak jasno określonego mandatu w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Małopolskiego (UMWM) do spraw energetyki rozproszonej prowadzi do rozmycia odpowiedzialności, informacji i zasobów. Różne departamenty w UMWM mają punkt styku z energetyką rozproszoną, ale nie ma jasno określonego mandatu. Brak agencji ds. energetyki na poziomie regionalnym stanowi barierę. Działania zmierzające do budowania zdolności w tej dziedzinie zostały podjęte przez UMWM, ale brakuje strategicznego planowania oraz monitoringu stanu rozwoju energetyki rozproszonej. Na poziomie regionalnym,

dotatkowe budowanie zdolności jest potrzebne, aby zapewnić dostosowanie instrumentów wsparcia do potrzeb i charakteru społeczności energetycznych w świetle zmieniających się przepisów prawnych. Na przykład, by uniknąć przypadków takich jak opisany przez jedną z osób, z którą przeprowadzono wywiad, przez opóźnienie rozpoczęcia naboru wniosków o dofinansowanie dla działania 8.11 Transformacja energetyczna³⁷ z powodu niepewności dotyczącej uwzględnienia różnych typów społeczności energetycznych na liście beneficjentów.³⁸

- 3) **Na poziomie krajowym** odpowiedzialność za regulowanie i oferowanie wsparcia dla energetyki rozproszonej jest podzielona między aktorami takimi jak URE, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR), Ministerstwo Klimatu i Środowiska oraz Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Brak jasnych przepisów określających zadania i kompetencje administracji publicznej na poziomie regionalnym, powiatowym i gminnym w zakresie energetyki rozproszonej prowadzi do nieefektywności w procesach administracyjnych i wydłużonych czasów oczekiwania na pozwolenia, rozpatrzenie wniosków itp. Brak odgórnego, centralnego planu związanego z energetyką rozproszoną został wymieniony jako przeszkoda przez reprezentanta jednego z klastrów.

Bariera 6: Niekompletne/zmieniające się przepisy/nie w pełni odpowiadające potrzebom (B6)

- Funkcjonowanie SE regulowane jest przez różne zapisy prawne (patrz *Wstęp*). Przepisy te były poddane nowelizacjom w ciągu ostatnich kilku lat. Przykładowe zmiany to nowe modele dla społeczności energetycznych wprowadzone w roku 2023 i 2024 (prosument wirtualny i obywatelska społeczność energetyczna OSE) oraz nowe zasady funkcjonowania dla klastrów energii z roku 2024. Zmienny krajobraz legislacyjny jest kluczową barierą dla społeczności energetycznych, ponieważ utrudnia strategiczne planowanie długoterminowe i wymaga zdolności do adaptacji i zrozumienia zmieniających się przepisów.
- Dodatkowo nowe przepisy dla klastrów energii są niejasne i pozostawiają miejsce na niejednoznaczną interpretację, szczególnie w zakresie współpracy klastrów z operatorami systemów dystrybucyjnych (zobacz B2). Powoduje to dwuznaczność w interpretacji przepisów i szczególną niepewność dla klastrów energii, które muszą zaplanować działalność w świetle niekompletnych i ewoluujących przepisów prawnych regulujących zasady ich funkcjonowania, co wiąże się z dużym obciążeniem administracyjnym ze względu na wielorakie z tym związane kompetencje i nakład finansowy (zobacz B7).
- Obowiązujące regulacje prawne nie w pełni odpowiadają na potrzeby społeczności energetycznych lub rodzą wątpliwości interpretacyjne, w tym w zakresie podmiotowego i przedmiotowego zakresu działania klastrów energii oraz w zakresie spółdzielni energetycznych co do konieczności uzyskania koncesji na obrót energią elektryczną. Klustry energii nie mają osobowości prawnej, dotacje przyznawane są indywidualnym podmiotom. Utrudnia to jednostkom samorządu terytorialnego wydatkowanie środków publicznych.
- Dodatkowo, pewne elementy projektu zmiany ustawy o OZE, wynikający z konieczności wdrożenia zaktualizowanych przepisów tzw. unijnej Dyrektywy RED III, wymagają przejścia przez proces notyfikacji w Komisji Europejskiej (przepisy dot. ulgowego rozliczenia klastrów energii), co prowadzi do niepewności na rynku dla klastrów energii..

---

³⁷ [Działanie 8.11 Transformacja energetyczna, typ projektu A i typ projektu B | Serwis programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027](#), data dostępu 2.9.2025 r., nabór rozpoczęty 29.05.2025.

³⁸ Także ujęte jako bariera tu: [Wspólne stanowisko organizacji rozwijających energetykę rozproszoną](#), data dostępu 2.9.2025 r.

Bariera 7: Wyzwania administracyjne (B7)

- Społeczności energetyczne muszą radzić sobie z różnorodnymi wyzwaniami administracyjnymi, takimi jak:
  - Zarządzanie projektami: Konieczność posiadania umiejętności zarządzania projektami, w tym planowania, monitorowania i raportowania postępów, w tym wobec URE (klastry energii).
  - Zarządzanie finansami: Umiejętność zarządzania budżetem, pozyskiwania funduszy oraz rozliczania się z dotacji i pożyczek.
  - Zarządzanie zasobami ludzkimi: Koordynacja pracy zespołu, rekrutacja i szkolenie pracowników oraz wolontariuszy.
  - Zarządzanie ryzykiem: Identyfikacja i zarządzanie ryzykiem związanymi z realizacją projektów energetycznych.
  - Wiedza na temat aspektów wynikających z prawa spółdzielczego w przypadku spółdzielni np. wymaganie lustracji działalności, zgodnie z art. 91 Prawa spółdzielczego, która jest obowiązkową kontrolą przeprowadzaną co najmniej raz na trzy lata.

Ilustruje to potrzebę zróżnicowanych kompetencji opisanych w barierze B2. W połączeniu z brakiem wiedzy i umiejętności po stronie administracji publicznej i uczestników społeczności energetycznych, jak i trudnością w znalezieniu adekwatnego koordynatora (B13) stanowi to wyzwanie dla rozwoju tych projektów.

- Dodatkowo, wyzwania administracyjne skutkują w kosztach finansowych ponoszonych przez społeczność, ponieważ dedykowany personel lub też doradcy zewnętrzeni są potrzebni, aby sprostać wymaganiom administracyjnym. Z drugiej strony, brak kompetencji administracyjnych jest często wynikiem niedofinansowania i niedoboru kadr, co wynika z niewystarczających budżetów przeznaczanych na administrację publiczną.

Bariera 8: Brak wiedzy i edukacji w zakresie OZE i energetyki rozproszonej jak i dobrych/złych praktyk (B8)

- Brak rozpowszechnionych informacji o efektywnie działających społecznościach energetycznych jest według aktorów z regionu istotną barierą dla rozwoju społeczności energetycznych, szczególnie spółdzielni energetycznych. Klastry energii są bardziej powszechne i postrzegane są jako organizacje osiągające większy sukces niż spółdzielnie energetyczne, liczba przykładów klastrów funkcjonujących według nowych zasad także rośnie (przykład Klastra Gliwickiego). Dostęp do informacji na temat „najlepszych praktyk” innych klastrów lub spółdzielni energetycznych byłby pomocny w rozpowszechnianiu użytecznej wiedzy dla nowych projektów społeczności energetycznych. W szczególności spółdzielniom energetycznym, które obejmują innych aktorów niż gminy, brakuje udanych przykładów pokazujących, jak rozwijać takie projekty we współpracy z mieszkańcami i przedsiębiorcami. Przydatnymi przykładami byłyby także „złe” praktyki, czyli wypróbowane, jednak nieskuteczne rozwiązania, lub też informacje o napotkanych barierach proceduralnych.
- Internetowe źródła są bogate w przykłady i najlepsze praktyki, jednak są one rozproszone i często nieaktualne ze względu na zmieniające się przepisy prawne. To sprawia, że społeczności energetyczne muszą na bieżąco aktualizować swoją wiedzę i dostosowywać się do nowych regulacji. Brak jest informacji o „złych” praktykach lub nieudanych/rozwiązanych inicjatywach.
- Brak centralnej bazy danych i dobrych praktyk, zawierających wzory dokumentów wykorzystywanych w społecznościach energetycznych, takich jak statuty, umowy współpracy

i regulaminy bilansowania, dodatkowo utrudnia rozwój nowych inicjatyw. Istnieje również potrzeba zdobycia najlepszych praktyk dotyczących procesów administracyjnych (zobacz punkt 7) i współpracy z OSD (zobacz punkt 2). Lokalne inicjatywy często postrzegają te najlepsze przykłady jako trudne do znalezienia.

Z powyższych punktów możemy zauważyć, że zidentyfikowane bariery są ze sobą powiązane. To sprawia, że rozwiązywanie tych barier jest złożone, ale jednocześnie oznacza, że rozwiązania adresujące daną barierę będą miały wpływ na pozostałe bariery. W następnym rozdziale opisane są działania mające na celu zaadresowanie opisanych barier.

6. Proponowane działania

Na podstawie zidentyfikowanych barier (Rozdział 5) opracowany został szereg rekomendacji, skupiających się na czterech kluczowych obszarach:

- A. Legislacyjno-regulacyjne
- B. Programowanie wsparcia finansowego
- C. Budowanie kompetencji i współpracy
- D. Edukacyjno-informacyjne

Chociaż wiele zidentyfikowanych barier ma charakter horyzontalny i odnosi się do sytuacji w Polsce (ramy prawne, dostępne finansowanie), głównym celem rekomendowanych działań jest odpowiedzenie na lokalne potrzeby i wsparcie rozwoju wspólnot energetycznych na terenie (Zachodniej) Małopolski. Lista rekomendacji została stworzona na podstawie eksperckiej literatury i rozszerzona o wybrane zalecenia ujęte w [Strategii rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#) opracowanej przez KlastER dla Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Poniżej ujęte rekomendacje nie skupiają się na technicznych potrzebach modernizacyjnych systemu energetycznego ani na aspektach technologicznych dotyczących instalacji OZE, czy monitoringu – ten obszar jest kompleksowo opisany na przykład w wyżej wspomnianej Strategii.

W każdej sekcji rekomendacje są uporządkowane według ich znaczenia (od najwyższego do najniższego) dla ankietowanych wspólnot energetycznych i lokalnych interesariuszy oraz uczestników warsztatów konsultacyjnych, które odbyły się w Krakowie w dniu 8 lipca 2025 r.

A. Rekomendacje legislacyjno-regulacyjne

Kluczowym celem tego obszaru jest rozwiązanie barier prawnych i regulacyjnych, które utrudniają rozwój wspólnot energetycznych. Obszar ten dotyczy kwestii takich jak doprecyzowanie przepisów dotyczących szczegółowych zasad funkcjonowania wspólnot energetycznych, uwzględnienia potrzeb i potencjału tych wspólnot, czy też poprawy zasad współpracy OSD z różnymi rodzajami wspólnot energetycznych. Działanie D1 dotyczące doprecyzowania regulacji prawnych w podanych kwestiach zostało uznane za najważniejsze podczas warsztatów konsultacyjnych. Podczas warsztatów pokreślono również, że zapisy prawne dotyczące SE powinny być aktywnie konsultowane z ekspertami z sektora energetycznego oraz przedstawicielami SE – osobami bezpośrednio zaangażowanymi w funkcjonowanie społeczności energetycznych. Głównym adresatem tych zaleceń jest administracja rządowa, która powinna podjąć działania na rzecz doprecyzowania i uściślenia regulacji, aby lepiej odpowiadały na potrzeby i realia wspólnot energetycznych. Urzędowi Regulacji Energetyki przypisana została funkcja wspierająca i konsultacyjna w wybranych działaniach.

W poniższej tabeli główni adresaci działań oznaczeni są na ciemno-niebiesko, a aktorzy, którym przypisana jest rola wspierająca na jasno-niebiesko.

Tabela 4: Rekomendowane działania legislacyjno-regulacyjne

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:	
			Administracja rządowa centralna	
D1	<p>Doprecyzowanie regulacji prawnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szczegółowych zasad funkcjonowania Obywatelskiej Społeczności Energetycznej (OSE), elektrowni wirtualnej z agregatorem jako formy dla wspólnot energetycznych oraz doprecyzowanie zasad funkcjonowania klastrów energii; - zasad współpracy OSD z każdym rodzajem wspólnoty energetycznej, np. określające rodzaje instalacji, których nie można przyłączyć do sieci, oraz wymóg publikacji aktualizowanych danych o dostępnych mocach nie tylko w układzie Głównych Punktów Zasilania, ale też adekwatnym do podziału administracyjnego kraju np. gmin, powiatów i województw; - dostosowanie przepisów do rzeczywistych warunków funkcjonowania wspólnot energetycznych, w tym m.in. jasny opis procedur dotyczących sposobu wprowadzania zmian w strategii rozwoju klastrów oraz postępowania w przypadku formalnego rozwiązania lub zakończenia projektów SE (na przykład kto jest odpowiedzialny za ich likwidację)³⁹. Ważne jest skonstruowanie przepisów w taki sposób, aby wynikały z nich konkretne, praktyczne i jasne wytyczne np. doprecyzowanie przepisów ustawy o OZE, nt. net-billingu oraz rozliczania nadwyżek energii; - standaryzacji rodzajów informacji operacyjnych i administracyjnych, takich jak dane dotyczące produkcji, zużycia energii i rozliczeń, a także procesów ich wymiany w ramach klastrów energii oraz z zewnętrznymi interesariuszami, takimi jak operatorzy sieci. <p>Ponadto, prawo (ustawa o OZE) powinno być skonsolidowane z innymi aktami prawnymi (w tym z prawem energetycznym) tak aby nie było sprzecznych informacji i barier wdrożeniowych⁴⁰.</p>	B3, B6, B12, B18	Ministerstwo Klimatu i Środowiska (MKiŚ)	Współpraca z URE
D2	<p>Zdefiniowanie zespołu ekspertów na poziomie ministerstwa (na przykład w ramach Departamentu Odnawialnych Źródeł Energii w MKiŚ), który będzie monitorować wdrażanie nowych zapisów prawnych dot. SE, jak i zbierać postulatory na temat potrzebnych zmian od SE. Jednym z zadań takiego zespołu byłoby również identyfikowanie luk prawnych oraz aktualizacja założeń, celów dotyczących rozwoju energetyki rozproszonej i konsolidacja prawa energetycznego oraz innych powiązanych aktów prawnych regulujących SE. Taki zespół powinien regularnie konsultować profesjonalistów z instytucji badawczych oraz firm energetycznych</p>	B3, B6, B12, B18	MKiŚ	Współpraca z URE

³⁹ Dodatkowo uczestnicy wskazali na trudności w integracji istniejących instalacji w nowe projekty SE (i ich łączenia z nowymi instalacjami).

⁴⁰ Uczestnicy warsztatów podali przykład klastra energii w Małopolsce, który jako właściciel OSDn (dystrybucja energii będąca jedną z dozwolonych działalności dla klastrów) nie może jednocześnie być właścicielem magazynów energii i stacji do ładowania pojazdów (również dozwolone typy działalności).

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:	
			Administracja rządowa centralna	
	posiadających praktyczne doświadczenie jak i wiedzę w zakresie technologii OZE i integracji systemów energetycznych w celu weryfikacji skuteczności zmian prawnych.			
D3	Umożliwienie społecznościom energetycznym świadczenia usług elastyczności⁴¹ , czyli dostosowanie zużycia energii do potrzeb sieci, oraz dopuszczenie cable poolingu, czyli zastosowanie jednego przyłącza dla danych instalacji, dla magazynów energii niebędących częścią instalacji OZE (nawet jeżeli są własnością innego podmiotu niż operator instalacji OZE). ⁴²	B3	MKiŚ	Współpraca z URE
D4	Ułatwienie klastrom energii zawierania umów oraz dostępu do finansowania , na przykład poprzez nadanie im osobowości prawnej.	B1, B12	MKiŚ	
D5	Uproszczenie procedur na etapie zakładania oraz korzystania z sieci OSDn (operatorów systemów dystrybucyjnych nieprzyłączonych bezpośrednio do sieci przesyłowej): złagodzenie warunków uzyskania koncesji dystrybucyjnej i obowiązków informacyjnych związanych z działalnością koncesjonowaną; uzależnienie warunków od wielkości obszaru działania OSDn; zniesienie restrykcji dot. przyłączenia magazynów energii i stacji ładowania samochodów elektrycznych dla małych OSDn. ⁴³	B3, B20	MKiŚ	Współpraca z URE
D6	Zniesienie limitu mocy dla spółdzielni energetycznych , aby zredukować potrzebę ponownego zakładania inicjatywy przez JST, gdy pojawi się większy potencjał. ⁴⁴	B6	MKiŚ	

B. Rekomendacje w obszarze programowania wsparcia finansowego

Kluczowym celem działań tego obszaru jest zaadresowanie barier finansowych doświadczanych przez wspólnoty energetyczne. Obszar ten skupia się na aspektach istotnych w programowaniu instrumentów wsparcia, zarówno na poziomie centralnym, jak i wojewódzkim. Działania D7-D9 zostały oznaczone przez lokalnych interesariuszy i ekspertów jako najbardziej znaczące i dotyczą aktualizacji mechanizmów wsparcia finansowego, ich rozszerzenia na nowe typy społeczności energetycznych, jak i usprawnienia ich wydatkowania oraz ułatwienie dostępu do tych programów. Uczestnicy konsultacji Planu Działania postulowali o zwiększenie środków w ramach KPO na rozwój społeczności energetycznych, jednocześnie podkreślając wartość działań wdrażanych jak najbliżej beneficjenta – tzn. przez poziom regionalny. Podczas warsztatów konsultacyjnych wybrzmiała potrzeba stworzenia ekosystemu wsparcia przedsiębiorczości

⁴¹ Rekomendacja również podkreślona w [Strategia rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#), data dostępu 2.9.2025 r., opracowanej przez KlastER dla MKiŚ.

⁴² Więcej informacji pod tym linkiem: [Cable pooling - pierwsze półrocze nowych przepisów - KPMG Poland](#), data dostępu 2.9.2025 r.

⁴³ Rekomendacja również podkreślona w [Strategia rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#), data dostępu 2.9.2025 r., opracowanej przez KlastER dla MKiŚ.

⁴⁴ Także ujęte w rekomendacjach opublikowanych po II kongresie energetyki rozproszonej: [Rekomendacje organizacji rozwijających energetykę rozproszoną](#), patrz p.2b, z dnia 29.11.2024, data dostępu 2.9.2025 r.

energetycznej obejmującego nie tylko wsparcie finansowe dla projektów OZE, ale także finansowanie kompetencji i wymiany informacji, do którego mogłyby być skierowane środki m.in. z Funduszu Pracy i Krajowego Funduszu Szkoleniowego⁴⁵.

W poniższej tabeli główni adresaci działań oznaczeni są na ciemno-niebiesko, a aktorzy, którym przypisana jest rola wspierająca na jasno-niebiesko.

Tabela 5: Rekomendowane działania w obszarze programowania wsparcia finansowego

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:	
			Administracja rządowa centralna	UMWM
D7	<p>Wsparcie powinno być dopasowane do potrzeb i obejmować zarówno etap przygotowania⁴⁶, jak i realizacji projektów⁴⁷. Rekomendowane jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kontynuacja wsparcia (przykład KPO) w formie grantów dla inicjatyw na wczesnym etapie rozwoju (opracowanie modelu, analizy przed-inwestycyjne, finansowanie kroków przygotowawczych do utworzenia społeczności energetycznej i pod inwestycję); - kontynuacja wsparcia (przykład <i>KPO, Energia dla wsi</i>) dla innowacyjnych, złożonych projektów, takich jak lokalne społeczności energetyczne, biogazownie i magazyny energii, oraz projektów dotyczących (auto)bilansowania; - uruchomienie dedykowanych instrumentów wsparcia dla nowych form społeczności, takich jak Obywatelska Społeczność Energetyczna (OSE); - uruchomienie odrębnych programów dla spółdzielni energetycznych i klastrów energii, z uwagi na ich odmienny charakter organizacyjny i potrzeby; - wsparcie dla klastrów energii powinno promować aktywne zaangażowanie przedsiębiorstw o wysokim zużyciu energii lub wysokiej emisji, które dążą do dekarbonizacji, jako kluczowych uczestników transformacji energetycznej; - uruchomienie programów obejmujących długofalowe wsparcie dla inicjatyw – od inkubacji, przez wdrożenie, po rozwój i optymalizację – obejmującego doradztwo energetyczne i prawne, analizy przedinwestycyjne, granty na start, wsparcie w bilansowaniu i monitoringu energii (patrz także rekomendacja D19); 	<p>B1, B3, B8, B9, B18, B19, B22</p>	<p>MKiŚ, Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (NFOŚiGW)</p>	<p>UMWM</p>

⁴⁵ Szczegółowa analiza w jaki sposób te fundusze powinny być dostosowane wykracza poza zakres tego planu działania. Jest to jeden z potencjalnych tematów do sprawdzenia przez właściwe Ministerstwa, w tym MKiŚ, w jaki sposób cele danych funduszy i strategii mogą być skoordynowane.

⁴⁶ Rekomendowane jest wsparcie dla inicjatyw społeczności energetycznych typu 'wniosek na wniosek', podobnego do mechanizmu stosowanego w programie LIFE, tzn. dedykowane środki i wsparcie na przygotowanie koncepcji projektu, a następnie głównego wniosku o dostęp do wsparcia (finansowego).

⁴⁷ W ramach programu B2.2.2 z KPO przyznano wsparcie inwestycyjne 19 projektom (Wyniki wsparcia inwestycyjnego z dnia 18.06.2025). Jest to niewielka liczba biorąc pod uwagę ogromne zainteresowanie w ilości 94 wniosków na kwotę ponad 2,7 mld zł ([Zakończenie naboru inwestycyjnego - Ministerstwo Klimatu i Środowiska - Portal Gov.pl](#), data dostępu 2.9.2025 r.) oraz zapotrzebowanie na demonstrację projektów, czyli pokazanie w praktyce, że dane rozwiązania technologiczne, organizacyjne lub finansowe są możliwe do wdrożenia i skuteczne

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:	
			Administracja rządowa centralna	UMWM
	<ul style="list-style-type: none"> - kontynuowanie wsparcia (na poziomie krajowym i nie tylko) wspierającego rozwój kompetencji oraz wymiany informacji (w tym wizyty studyjne) na poziomach lokalnym i regionalnym⁴⁸; - uwzględnienie szerokiego katalogu beneficjentów wsparcia, w tym JST i MŚP w naborach na wsparcie finansowe, oraz wyjaśnienie statusu rolnika jako beneficjenta/przedsiębiorcy ze względu na brak jasnego rozróżnienia między działalnością osobistą a komercyjną⁴⁹; - dedykowane wsparcie dla projektów OZE zwiększających odporność gmin w sytuacjach kryzysowych np. wojny lub klęsk żywiołowych spowodowanych zmianą klimatu. 			
D8	<p>Przyspieszenie decyzji o przyznaniu wsparcia finansowego oraz uproszczenie dokumentów do naborów – obecne opóźnienia, sięgające nawet ponad roku (przykład: wsparcie inwestycyjne z KPO), ograniczają realizację programów. Należy wprowadzić maksymalny czas oceny wniosków w celu zapewnienia większej przewidywalności dla inwestorów. Uczestnicy konsultacji podkreślili kwestię dostępności językowej ogłaszanych naborów – dokumentacja powinna być zrozumiała dla potencjalnych uczestników społeczności energetycznej, a nie tylko doświadczonych ekspertów. Uczestnicy wskazali także na nadmierny wymóg zaawansowanych informacji co do aspektów technicznych planowanej inwestycji, dostępnych tylko projektom, które już przeszły szczegółową analizę przed-inwestycyjną.</p>	B1, B2, B5, B7, B9	MKiŚ, NFOŚiGW	UMWM
D9	<p>Zapewnienie aktualnego, kompletnego i zrozumiałego przeglądu dostępnych instrumentów finansowych i innego wsparcia dla społeczności energetycznych.⁵⁰ Rekomenduje się stworzenie oficjalnego źródła wiedzy – np. na stronach informacyjnych rządu, poprzez stworzenie strony informacyjnej na stronie jednego z odpowiedzialnych ministerstw i ujęcie linków przekierowujących użytkowników na odpowiednie strony funduszy – oraz wdrożenie dedykowanego filtra „wsparcie dla społeczności energetycznych“ na stronie UMWM, który umożliwi szybkie wyszukiwanie dostępnych form wsparcia, warunków udziału i sposobu składania wniosku.</p>	B1, B5, B7	MKiŚ	UMWM
D10	<p>Wzmocnienie systemu zachęt inwestycyjnych promujących integrację instalacji OZE z magazynami energii, co zwiększy elastyczność i odporność systemu elektroenergetycznego. Dodatkowo, warto wspierać rozwiązania umożliwiające bilansowanie zużycia i produkcji energii oraz wdrażanie zaawansowanych narzędzi monitoringu i</p>	B1, B3, B8, B9,	MKiŚ	UMWM

⁴⁸ Patrz także rekomendacja D17. WUP w Krakowie wdraża działania w priorytecie 8.1 *Kompleksowe programy transformacji i wsparcia rynku pracy*, w którym przewidziany jest drugi nabór projektów w II kwartale 2026. W ramach projektów przewidziane są takie formy wsparcia jak podnoszenie kwalifikacji oraz dotacje na utworzenie działalności gospodarczej – możliwość ukierunkowania form na działalność związaną z OZE.

⁴⁹ Podczas gdy część rolników spełnia kryteria przedsiębiorcy – prowadząc działalność ciągłą, nastawioną na zysk i uczestnicząc w rynku – inni funkcjonują na poziomie samozatrudnienia lub półkomercyjnie. Powoduje to niepewność co do kwalifikowalności do finansowania w ramach programów takich jak KPO.

⁵⁰ Taki przegląd mógłby być częścią rządowego portalu informacyjnego dla społeczności energetycznych. Patrz D24.

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:	
			Administracja rządowa centralna	UMWM
	zarządzania energią, na przykład poprzez dodatkowe punkty dla takich rozwiązań podczas oceny projektów. ⁵¹ Uczestnicy konsultacji zaproponowali, aby system upustów (zwolnień z opłat) dla klastrów był 'dynamiczny', zależąc od poziomu autokonsumpcji klastra.	B14, B18, B19		
D11	Rzetelne konsultowanie programów wsparcia z kluczowymi interesariuszami zaangażowanymi w rozwój energetyki rozproszonej – inwestorami, operatorami, samorządami i społecznościami. Rozwiązanie to zapobiega wdrażaniu programów, które nie odpowiadają realnym potrzebom i nie przynoszą pożądanych efektów. ⁵²	B1, B5, B9, B12, B18, B19, B20, B22	MKiŚ	UMWM
D12	Wymaganie uzyskania wpisu do rejestru URE (klastry energii) lub KOWRu (spółdzielnie energetyczne) do momentu zakończenia realizacji projektu, a nie jako warunek do uzyskania wsparcia ⁵³ . Takie podejście pozwala uniknąć barier administracyjnych na wczesnym etapie rozwoju projektu, jednocześnie wspierając wdrażanie nowych zasad funkcjonowania klastrów energii, skupiających się na przejrzystości, promujących samowystarczalność inicjatywy, jak i raportowanie do URE – istotne zwłaszcza w przypadku większych i złożonych inicjatyw.	B1, B5, B9	MKiŚ, NFOŚiGW	UMWM
D13	Uruchomienie dedykowanych programów wspierających współpracę operatorów systemów dystrybucyjnych z podmiotami energetyki rozproszonej , w tym poprzez mechanizmy premijujące autokonsumpcję, zwiększanie mocy przyłączeniowych dla OZE (w tym biomasy) i magazynów energii. ⁵⁴	B1, B3, B14, B20	MKiŚ, Ministerstwo Aktywów Państwowych (MAP)	
D14	Publikacja/przekazanie dobrych praktyk dla regionalnych jednostek zarządzających funduszami unijnymi (w celu rozwoju energetyki rozproszonej). Powinny one zawierać wskazówki dotyczące tego: <ul style="list-style-type: none"> • kto może otrzymać wsparcie (katalog beneficjentów), • jak oceniać skuteczność projektów, • jak stosować zasady pomocy publicznej, • jak przekazywać środki, korzyści i aktywa wewnątrz wspólnot energetycznych. 	B5, B12	MKiŚ	

⁵¹ Ibid.

⁵² Ibid.

⁵³ Patrz też D7. Restrykcyjny warunek wsparcia obejmujący tylko zarejestrowane inicjatywy jest m.in. zaprogramowany w działaniu 8.11 wspierającego OZE w Małopolsce, i uniemożliwia on wielu projektom otrzymanie wsparcia. Żadna z inicjatyw na terenie Małopolski Zachodniej nie jest zarejestrowana w URE. Kolejnym przykładem (spoza regionu) jest Klaster Energii Zbiornika Czerszyńskiego, który nie może być zarejestrowany w rejestrze URE, ani w spisie KOWRu, ponieważ inicjatywa obejmuje współpracę z dwoma OSD – projekt ten jednakże otrzymał wsparcie inwestycyjne z KPO, które nie stosowało restrykcyjnego warunku o wpisie do URE lub KOWRu.

⁵⁴ Ibid.

C. Rekomendacje w obszarze budowania kompetencji i współpracy

Kluczowym celem działań tego obszaru jest adresowanie barier w zakresie kompetencji na różnych poziomach administracji, wyzwań koordynacyjnych i administracyjnych doświadczanych przez wspólnoty energetyczne, jak i niewystarczającej wymiany dobrych praktyk i usieciowienia inicjatyw. Głównym adresatem tego obszaru jest administracja samorządowa, a organizacjom samorządowym i centrom nauki, B+R jest przypisana rola wspierająca. Najważniejszą rekomendacją w tym obszarze jest utworzenie regionalnej jednostki o roboczej nazwie Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej, która ze względu na jej istotność i pilność dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego opisana jest szczegółowo poniżej. Uczestnicy warsztatów konsultacyjnych także uznali utworzenie takiej jednostki w regionie jako działanie priorytetowe. Ponadto podkreślili strategiczne znaczenie działań wzmacniających zdolności doradcze w powiatach na temat energetyki, oraz dotyczących ofert edukacyjnych i szkoleniowych podnoszących kompetencje. Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej (opisane poniżej) mogłoby odgrywać główną rolę we wdrażaniu tych działań i jest to oznaczone w tabeli podsumowującej ten obszar.

REKOMENDACJA D15: MAŁOPOLSKIE CENTRUM ROZWOJU ENERGETYKI LOKALNEJ

Na podstawie analizy aktualnej sytuacji oraz w celu skutecznego reagowania na bariery, które napotykają społeczności energetyczne w Małopolsce (szczególnie Małopolsce Zachodniej), rekomenduje się utworzenie na poziomie regionalnym dedykowanej jednostki ds. energetyki lokalnej, w tym społeczności energetycznych. Taka wyspecjalizowana jednostka mogłaby pełnić rolę **regionalnego centrum kompetencji w zakresie energetyki lokalnej**, odpowiadającego na główne potrzeby poprzez:

- 1) Koordynację i monitorowanie tematów związanych z tą dziedziną pomiędzy UMWM, JST, spółkami energetycznymi i innymi interesariuszami na obszarze Małopolski, konsultując i dostarczając wkład do dokumentów strategicznych oraz planowania funduszy, zbierając wyniki bieżących projektów i rozwijając kompetencje UMWM w różnych departamentach i jednostkach w tym obszarze.
- 2) Wsparcie doradcze dla gmin/powiatów planujących inwestycje w OZE, posiadających niewykorzystany potencjał lub zainteresowanych interesariuszy na swoim terenie, na przykład poprzez udostępnianie materiałów i narzędzi dla powiatowych doradców oraz koordynację ich działań.
- 3) Aktywne wsparcie społeczności energetycznych poprzez działania informacyjne i podnoszące świadomość, zbiór dostępnych materiałów i narzędzi opracowanych dla tych inicjatyw oraz zapewniając przestrzeń do współpracy (na przykład poprzez kwartalne spotkania online dla społeczności energetycznych w celu wymiany najlepszych praktyk).

Jednostka mogłaby także realizować inne zadania, w tym na przykład o charakterze monitorująco-decyzyjnym, analitycznym, lobbingsowym i sieciującym.

Utworzenie specjalnej jednostki monitorująco-decyzyjnej zostało także podkreślone w rekomendacjach na podstawie audytu na temat energetyki w Małopolsce przeprowadzonego przez Krakowski Park Technologiczny. Rekomendacja KPT proponuje stworzenie grupy roboczej z udziałem wojewody,

przedstawiciele województwa małopolskiego i instytucji zajmujących się rozwojem gospodarczym, która zajęłaby się szerokim tematem infrastruktury potrzebnej do przyciągania inwestycji (według respondentów audytu podobne problemy jak z kwestiami energetyki dotyczą przekształceń gruntów czy komunikacji).⁵⁵**Proponowane zadania Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej:**

- Wkład w planowanie strategiczne i operacyjne województwa, opracowanie celów rozwoju społeczności energetycznych oraz uwzględnienie ich potrzeb.
- Budowanie kompetencji w UMWM i jednostkach aktywnych w tym obszarze, wspieranie rozwoju instrumentów i mechanizmów wsparcia, dzielenie się informacjami wynikającymi z projektów pomiędzy JST i inicjatorami społeczności energetycznych.
- Inicjowanie koordynacji działań wspierających rozwój społeczności energetycznych w regionie: promowanie inicjatyw na obszarach o wysokim potencjale OZE i priorytetowych z punktu widzenia województwa oraz wykraczających poza granice gmin, poprzez współpracę z lokalnymi władzami i interesariuszami (ułatwianie współpracy pomiędzy lokalnymi władzami, przedsiębiorstwami, kościołami, szpitalami oraz spółdzielniami mieszkaniowymi i społecznymi).
- Utrzymywanie aktualnej bazy danych społeczności energetycznych jak i interesariuszy, którzy mogą odegrać rolę w rozwoju energetyki lokalnej.
- Promowanie partnerstw: wspieranie partnerstw między lokalnymi władzami a biznesem w celu rozwoju społeczności energetycznych.
- Stały kontakt z partnerami z sektora nauki i badań B+R (nowe technologie, inicjatywy, m.in. KPT i AGH) oraz Ministerstwem Klimatu i Środowiska (nowe instrumenty wsparcia).
- Monitorowanie statusu rozwoju energetyki lokalnej z OZE: regularne śledzenie postępów projektów energetycznych poprzez kontakt z inicjatywami, dostarczanie informacji do strategii regionalnych oraz wskazywanie obszarów wymagających wsparcia.
- Organizacja platformy do wymiany dobrych oraz „złych” praktyk: organizowanie comiesięcznych spotkań online dla społeczności energetycznych w celu wymiany doświadczeń i praktyk, promowania udanych projektów oraz budowania sieci wsparcia. Aktualne dane na temat stanu realizacji projektów mogłyby być zbierane w ramach działań monitorujących oraz publikowane na stronie Centrum.
- Wsparcie techniczne i edukacyjne: zbieranie dostępnych materiałów i narzędzi, promowanie dostępnych szkoleń dla jednostek samorządu terytorialnego (JST) w zakresie energetyki rozproszonej. W oparciu o [Strategię rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#) opracowaną przez KlastER dla MKiŚ, istotne jest utworzenie strategii komunikacyjnej i promocyjnej, uwzględniającej poziom wiedzy społeczeństwa, specyfikę grup odbiorców i odpowiednich kanałów komunikacji. Komunikacja o energetyce rozproszonej powinna być powiązana z działaniami na rzecz innowacyjności i rozwoju

---

⁵⁵ Raport „Energia dla Małopolski” utworzony przez zespół ds. współpracy z JST Krakowskiego Parku Technologicznego (KPT), raport dostępny jest do wglądu na życzenie po konsultacji z KPT.

regionalnego, w tym funduszy europejskich. Według uczestników konsultacji, zbiór dobrych praktyk, jak i interpretacja nowelizacji przepisów prawnych dla wspólnot energetycznych powinny być zawarte w ogólnopolskiej platformie edukacyjno-informacyjnej (patrz D9 i D24).

Utworzenie Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej może odegrać istotną rolę w pokonywaniu części barier oraz przyspieszeniu rozwoju projektów energetycznych w regionie. Należy jednak podkreślić, że działalność Centrum nie rozwiąże barier legislacyjnych, które – jako kluczowe – zostały wskazane w raporcie i których przezwyciężenie wymaga działań na poziomie centralnym. Wyposażenie tej jednostki w odpowiednie zasoby i kompetencje pozwoli na skuteczne wsparcie interesariuszy oraz realizację ambitnych celów związanych z energetyką lokalną w regionie i byłoby pionierskim rozwiązaniem na tle innych województw. Chociaż Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej powinno być zlokalizowane w regionie, aby być najbliżej beneficjentów ich działań, znaczącym wsparciem w skali kraju byłoby dedykowane wsparcie regulacyjno-finansowe na powstanie i funkcjonowanie takiej jednostki (Patrz D16).

Poniżej podsumowane są działania z zakresu budowania kompetencji i współpracy według ich znaczenia dla lokalnych interesariuszy. W tabeli główni adresaci działań oznaczeni są na ciemno-niebiesko, a aktorzy, którym przypisana jest rola wspierająca na jasno-niebiesko.

Tabela 6: Rekomendowane działania dotyczące budowania kompetencji i współpracy

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Administracja rządowa centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
D15	Utworzenie Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej (poziom regionalny) jako wyspecjalizowanej instytucji regionalnej odpowiedzialnej za koordynację działań na rzecz rozwoju energetyki rozproszonej. Centrum to pełniłoby funkcję integrującą wiedzę i działania pomiędzy UMWM oraz JST oraz wspierałoby planowanie strategiczne, rozwój instrumentów wsparcia, monitorowanie rozwoju energetyki i prowadzenie działań edukacyjnych.	B1, B4, B5 , B8		UMWM/ Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	
D16	Uruchomienie systemu wsparcia regulacyjno-finansowego z poziomu krajowego dla regionalnych jednostek wspierających rozwój energetyki lokalnej, w tym społeczności energetycznych. Przykład takiej jednostki został opisany w punkcie D15. Wsparcie finansowe powinno obejmować fazy zakładania, rozwoju i prowadzenia jednostki. Uczestnicy warsztatów konsultacyjnych jednogłośnie zaznaczyli, że takie jednostki mogą odnieść trwały sukces tylko jeśli nie będą finansowane z projektu o określonym czasie trwania.	B1, B4, B5 , B8	MKIŚ		

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Administracja rządowa centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
D17	<p>Ujęcie energetyki rozproszonej w ofercie kształcenia, w tym katalogu szkoleń dla kadr. Należy opracować i wdrożyć elastyczny program edukacyjny oparty na analizie potrzeb rynku pracy, obejmujący różne poziomy edukacji- od szkół wyższego stopnia po warsztaty, szkolenia zawodowe i kierunki studiów. Postulat dotyczący finansowania działań budujących kompetencje i wspierających przebranżowienie jest zawarty w działaniu D7. Istotne jest, aby regionalna oferta edukacyjno-szkoleniowa odzwierciedlała priorytety województwa. Wielokrotnie podkreślanym tematem podczas konsultacji była konieczność sformułowania jasnych strategii na poziomach lokalnych i regionalnym, które uwzględniłyby energetykę rozproszoną jako priorytet. Kluczową rolę mogą odegrać Branżowe Centra Umiejętności, jak i istniejące inicjatywy Wojewódzkiego Urzędu Pracy (WUP), takie jak „Małopolski Pociąg do kariery”.⁵⁶ Energetyka rozproszona jako temat priorytetowy powinien zostać wzięty pod uwagę przez Małopolskie Partnerstwo na rzecz Kształcenia Ustawicznego oraz Wojewódzka Radę Rynku Pracy.</p>	B2, B5, B11	Ministerstwo Edukacji Narodowej, MKiŚ	WUP w ramach działalności statutowej oraz projektów własnych, w szczególności Małopolski Think Tank na rzecz rozwoju kadr gospodarki, Małopolski Pociąg do kariery, Wojewódzka Rada Rynku Pracy	Organizacje branżowe, instytucje kształcenia
D18	<p>Wzmocnienie kompetencji doradców świadczących wsparcie dla SE na terenie gmin i powiatów. Instytucje na poziomie subregionalnym np. powiatowym mogłyby pełnić funkcję lokalnych punktów kontaktu dla mieszkańców i przedsiębiorców. Potrzebny jest rozwój ich wiedzy w zakresie integracji energetyki rozproszonej z planowaniem przestrzennym oraz współpracy z OSD i innymi interesariuszami. Można wykorzystać już istniejące struktury doradcze (np. subregionalnych doradców ds. klimatu i środowiska), po uzupełnieniu ich kompetencji o tematykę energetyki rozproszonej. Kluczowe jest wyposażenie JST w niezbędne dane – w szczególności udostępnianie analiz potencjału OZE. <u>Zasilanie JST w dane oraz koordynacja działań doradczych mogłyby być działaniami powierzonymi Małopolskiemu Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej.</u></p>	B2, B3, B5, B8, B17, B21		Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej, instytucje na poziomie subregionalnym	KPT, TAURON Polska Energia S.A. i Tauron Dystrybucja mogłyby pełnić funkcję mentorów, ekspertów

⁵⁶ Rekomendacja również podkreślona w [Strategia rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#), data dostępu 2.9.2025 r., opracowanej przez KlastER dla MKiŚ, jak i w rekomendacjach opublikowanych po II kongresie energetyki rozproszonej: [Rekomendacje organizacji rozwijających energetykę rozproszoną](#), patrz p.4, z dnia 29.11.2024, data dostępu 2.9.2025 r.

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Administracja rządowa centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
D19	<p>Trwałe wsparcie kompetencyjne dla lokalnych wspólnot energetycznych i JST od wczesnego etapu rozwoju. Rekomendowane jest uruchomienie programu typu „inkubator społeczności energetycznych”, oferującego kompleksowe wsparcie dla inicjatyw, od szkoleń, przez analizy opłacalności, wykonalności, rozliczeń i planowania inwestycji, po doradztwo w rozliczaniu i skalowaniu inicjatyw.⁵⁷ Postulat dotyczący programowania długofalowego wsparcia jest zawarty także w działaniu D6. Wdrażanie inkubatora <u>mogłoby być jednym z kluczowych działań powierzonym Małopolskiemu Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej.</u></p>	B2, B3, B7, B8, B11, B13, B21	MKiŚ	Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	Związek Miast Polskich, centra B+R ⁵⁸ , TAURON Polska Energia S.A. i Tauron Dystrybucja mogłyby pełnić funkcję mentorów, ekspertów
D20	<p>Budowa sieci współpracy i wymiany wiedzy oraz demonstracja projektów, czyli pokazanie w praktyce, że dane rozwiązania technologiczne, organizacyjne lub finansowe są możliwe do wdrożenia i skuteczne. Należy wspierać i stymulować współpracę między administracją, biznesem, nauką, NGO i mieszkańcami, m.in. poprzez regularne spotkania online (np. „Kawiarnia Małopolskich Wspólnot Energetycznych” czy też „Community of Practice”) służące wymianie doświadczeń, przepływowi informacji i dobrych praktyk. Respondenci ankiety konsultacyjnej wskazali na potrzebę tworzenia partnerstw z udziałem Instytucji Otoczenia Biznesu (w formie samorząd - IOB – przedsiębiorcy). <u>Mogłoby to być jedno z kluczowych działań powierzonym Małopolskiemu Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej.</u> Istotnym aspektem podkreślonym przez uczestników jest umożliwienie uczestnictwa online w spotkaniach konsultacyjnych i promujących społeczności energetyczne ze względu na znaczący zakres terytorialny województwa i ograniczone zasoby czasowe inicjatyw. <u>Sieciowanie interesariuszy będzie także miało miejsce w ramach działania 8.5 wdrażanego przez Urząd Marszałkowski, jednakże nie jest ono dedykowane wyłącznie społecznościom energetycznym, lecz ogólnie procesowi transformacji.</u>⁵⁹</p>	B2, B3, B7, B8, B13, B21		Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	Społ. energetyczne, Związek Miast Polskich, centra B+R, w tym KPT jako pośrednik wiedzy

⁵⁷ Ibid.

⁵⁸ W tym AGH w ramach Sieci Kompetencji ds. Energetyki Rozproszonej.

⁵⁹ [Działanie 8.5 Wsparcie procesu sprawiedliwej transformacji, typ A. Monitorowanie procesu sprawiedliwej transformacji, B. Sieciowanie i nawiązywanie współpracy interesariuszy procesu transformacji | Serwis programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027](#), data dostępu 2.9.2025 r.

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Administracja rządowa centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
D21	<p>Aktywizacja lokalnych liderów energetyki. UMWM i JST powinny wyszukiwać i wspierać potencjalnych liderów (np. przedsiębiorców, aktywistów, ekspertów z sektora w wieku emerytalnym) poprzez wizyty terenowe, szkolenia, analizy potencjału i bezpośredni kontakt z mieszkańcami i firmami, mając na celu integrację środowiska, konsultacje i rozwój projektów. Działanie to powinno obejmować włączanie/angażowanie struktur takich jak Lokalne Grupy Działania (LGD) i Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT) w tworzenie wspólnot energetycznych, ponieważ dysponują one kapitałem społecznym gotowym do wykorzystania we wdrażaniu projektów. Uczestnicy konsultacji podkreślili, że to właśnie liderzy projektów zainteresowani tematem i z chęcią do nauki, poczuciem misji, zdolnościami przywódczymi oraz poparciem instytucjonalnym są głównym czynnikiem sukcesu społeczności energetycznych w regionie. <u>Prowadzenie dialogu ze wszystkimi kluczowymi interesariuszami mogłoby być jednym z kluczowych działań powierzonym Małopolskiemu Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej. Sieciowanie interesariuszy będzie także miało miejsce w ramach działania 8.5 wdrażanego przez Urząd Marszałkowski, jednakże nie jest ono dedykowane wyłącznie społecznościom energetycznym, lecz ogólnie procesowi transformacji.</u>⁶⁰</p>	B4, B22		JST, UMWM/ Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	Społ. Energetyczne, KPT poprzez Dział Obsługi Inwestora
D22	<p>Aktywne włączanie OSD w rozwój społeczności energetycznych – nie tylko poprzez finansowanie infrastruktury, ale także poprzez wspólne planowanie rozwoju sieci i lokalizacji inwestycji. Postulat został sformułowany podczas warsztatów strategicznych dot. aktualizacji strategii rozwoju województwa w maju 2025r, podkreślając potencjalną rolę UMWM jako koordynatora i pośrednika w tej współpracy. Podczas warsztatów konsultacyjnych podkreślono wartość OSD jako eksperta i kluczowego aktora do rozwijania większych, złożonych projektów. Dodatkowo, jako duże przedsiębiorstwo, OSD podejmuje również działania w ramach strategii ESG oraz CSR, i na tym polu mogłoby angażować się w działania na rzecz SE jako społecznych inicjatyw lokalnych o znaczeniu gospodarczym i środowiskowym. <u>Prowadzenie dialogu ze</u></p>	B3, B14, B20		UMWM, Małopolskie Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	OSD – Tauron Dystrybucja

⁶⁰ [Ibid.](#), data dostępu 2.9.2025 r.

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Administracja rządowa centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
	<u>wszystkimi kluczowymi interesariuszami mogłoby być jednym z kluczowych działań powierzonym Małopolskiemu Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej.</u>				
D23	Ujęcie energetyki rozproszonej w dokumentach planistycznych – uczestnicy pisemnych konsultacji Planu Działania zaproponowali uwzględnienie zagadnień związanych z energetyką rozproszoną w kluczowych dokumentach dotyczących planowania regionalnego, takich jak strategia rozwoju regionu. Byłby to istotny krok w kierunku powołania jednostki specjalizującej się w tej dziedzinie.	B1, B5		UMWM	

D. Rekomendacje edukacyjno-informacyjne

Kluczowym celem działań edukacyjno-informacyjnych jest poprawa wizerunku OZE i społeczności energetycznych w społeczeństwie, jak i popularyzacja modeli wspólnot energetycznych i korzyści z nimi związanych. Uczestnicy warsztatów konsultacyjnych podkreślili wartość dodaną stworzenia platformy edukacyjno-informacyjnej, zarówno na poziomie krajowym, obejmującym informacje ogólnokrajowe, jak i wojewódzkim, obejmującym informacje regionalne i lokalne. Zwrócono szczególną uwagę na obecnie duże rozproszenie informacji i konieczność promowania zweryfikowanych oraz zaktualizowanych źródeł wiedzy o energetyce rozproszonej. Uczestnicy podkreślili również konieczność wsparcia samorządów i ich pracowników w zdobywaniu rzetelnych informacji poprzez wizyty studyjne, dzielenie się najlepszymi praktykami oraz warsztaty eksperckie i seminaria. Zwrócono uwagę na rozwój kompetencji mieszkańców i władz samorządowych poprzez zarówno edukację formalną, jak i nieformalną (patrz także D17 i D20).

Poniżej podsumowane są działania z zakresu edukacyjno-informacyjnego w kolejności według ich znaczenia dla lokalnych interesariuszy. W tabeli główni adresaci działań oznaczeni są na ciemno-niebiesko, a aktorzy, którym przypisana jest rola wspierająca na jasno-niebiesko.

Tabela 7: Rekomendowane działania edukacyjno-informacyjne

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Admin. centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
D24	Platforma edukacyjno-informacyjna dla obywateli, przedsiębiorców i samorządów. Utworzenie platformy internetowej przekazującej rzetelną i aktualną wiedzę o energetyce rozproszonej, technologiach i możliwościach inwestycyjnych. Miałaby ona przeciwdziałać	B4, B5, B8, B15	MKiŚ	Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Admin. centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
	<p>dezinformacji i budować pozytywny obraz OZE w energetyce lokalnej. Platforma mogłaby zawierać instrukcje dotyczące zakładania i prowadzenia społeczności energetycznych, studia przypadków oraz narzędzia do obliczenia opłacalności inwestycji, informacje o możliwościach finansowania (opisane powyżej w punkcie D9), a także wskazówki dotyczące tworzenia społeczności energetycznych jak i informacje na temat Obszarów Przyspieszonego Rozwoju OZE. W konsultacjach wskazano konkretnie na potrzebę opublikowania dokumentów dotyczących możliwości zakupu energii od spółdzielni przez JST, możliwości udziału JST w spółdzielniach razem z osobami prywatnymi i przedsiębiorcami oraz zasadach bilansowania energii. Platforma powinna zawierać stronę z aktualizowanymi pytaniami oraz odpowiedziami wraz z linkami do właściwych źródeł informacji. Dodatkowo:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uczestnicy konsultacji jednogłośnie zaznaczyli, że taka platforma informacyjna powinna być opracowana na poziomie krajowym i nie powinna być finansowana z projektu o określonym czasie trwania, ponieważ opublikowane materiały muszą być regularnie aktualizowane. • Zasugerowane zostało, aby platforma na poziomie krajowym zawierała interpretacje zmian prawnych dotyczących społeczności energetycznych, przydatne materiały, takie jak wzory umów i kalkulatory. • Lokalne i regionalne doświadczenia, w tym dobre i złe praktyki (patrz także D24) powinny być publikowane nie w ramach ogólnokrajowej platformy informacyjnej, ale w ramach Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej, lub też działania 8.5 wdrażanego przez Urząd Marszałkowski⁶¹ (obejmującego m.in. stronę internetową na temat procesu transformacji). 				
D25	<p>Wizyty studyjne i promowanie dobrych praktyk. Organizacja wizyt studyjnych do funkcjonujących społeczności energetycznych oraz promocja modeli, takich jak OSE, elektrownie wirtualne i inne. Promocja dobrych praktyk może odbywać się poprzez publikacje, np. zawierające kluczowe działania powiązane z ekspertyzą finansową (księgowość i aspekty podatkowe) oraz stworzenie i publikację regularnie aktualizowanej</p>	B4, B5, B8	MFiPR	UMWM/ Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	Związek Miast Polskich, WUP

⁶¹ [Działanie 8.5 Wsparcie procesu sprawiedliwej transformacji, typ A. Monitorowanie procesu sprawiedliwej transformacji, B. Sieciowanie i nawiązywanie współpracy interesariuszy procesu transformacji | Serwis programu Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027](#), data dostępu 2.9.2025 r.

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Admin. centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
	listy dobrych i złych praktyk dotyczących rozwoju społeczności energetycznych. Według uczestników warsztatów dużą inspiracją są oszczędności na wydatkach za energię w gminie, na przykład zademonstrowanych przez spółdzielnię energetyczną w Skawinie.				
D26	Wsparcie gmin w organizacji warsztatów i seminariów edukacyjnych , które będą miały na celu rozwiązywanie wątpliwości i obaw związanych z tworzeniem społeczności energetycznych. Seminaria edukacyjne powinny promować zachowania sprzyjające racjonalnemu wykorzystaniu energii, poprzez edukację w zakresie technologii budzących sprzeciw czy opór społeczny (np. biogazownie). Warsztaty powinny być prowadzone przez ekspertów i osoby, które już zrealizowały podobne projekty w innych miejscowościach oraz posiadają wiedzę techniczną, prawną i/lub dotyczącą aspektów finansowych. Ekspersi Grupy Tauron jako kluczowego lokalnego partnera mogliby pełnić tu istotną rolę. Ważne jest pokazanie rzetelnych, aktualnych i przydatnych informacji dotyczących prowadzenia projektów związanych z wdrażaniem OZE oraz praktycznych korzyści w kontekście oszczędności i niezależności energetycznej. Rozwój kompetencji mieszkańców i władz samorządowych powinien być rozwijany zarówno poprzez edukację formalną jak i nieformalną na różnych szczeblach, również w szkołach. Mikropoświadczenia ⁶² powinny zostać wykorzystane przy prowadzeniu kursów i szkoleń.	B4, B5, B8, B15		JST, Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	Społ. energetyczne, organizacje pozarządowe, centra B+R ⁶³
D27	Strategia komunikacyjna i promocja energetyki rozproszonej . Opracowanie strategii komunikacyjnej, która uwzględnia poziom wiedzy społeczeństwa, charakterystykę grup odbiorców i skuteczne kanały komunikacyjne. Komunikacja nt. energetyki rozproszonej powinna być powiązana z działaniami na rzecz innowacyjności, rozwoju regionalnego i wykorzystania funduszy europejskich. ⁶⁴ Strategia powinna mieć również na celu również zainteresowanie tematem społeczności energetycznych głównych decydentów lokalnych oraz identyfikację i wspieranie lokalnych liderów. Strategia komunikacyjna dla zidentyfikowanych liderów powinna promować sprawczość na podstawie oparcia instytucjonalnego oraz budować poczucie misji, pokazując główne korzyści z rozwijania		MKiŚ, MFiPR	UMWM/ Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	WUP w ramach działalności statutowej i ustawowej

⁶² <https://education.ec.europa.eu/pl/education-levels/higher-education/micro-credentials>

⁶³ W tym AGH w ramach Sieci Kompetencji ds. Energetyki Rozproszonej.

⁶⁴ Rekomendacja również podkreślona w [Strategia rozwoju energetyki rozproszonej w Polsce do 2040 roku](#), data dostępu 2.9.2025 r., opracowanej przez KlastER dla MKiŚ.

	Rekomendowane działanie	Bariera	Wymaga działania podmiotu:		
			Admin. centralna	Administracja samorządowa	Podmioty współpracujące
	inicjatyw związanych z energetyką rozproszoną. Kluczowymi aspektami są wymiana doświadczeń pomiędzy interesariuszami oraz promocja zawodów i wyboru ścieżki kariery związanej z energetyką oraz nowymi technologiami związanymi z produkcją zielonej energii np. poprzez doradztwo zawodowe czy wydarzenia poświęcone wyborowi ścieżki kariery. Jasne strategie i komunikaty na poziomie krajowym i regionalnym, oferujące konkretne wytyczne, pomogą budować zaufanie i zwiększyć zainteresowanie tematem społeczności energetycznych.				
D28	Promocja różnorodnych technologii OZE i energetyki rozproszonej. Upowszechnianie wiedzy, np. poprzez kampanie społeczne, o możliwościach wykorzystania nie tylko paneli fotowoltaicznych, ale też biomasy i magazynów energii w ramach społeczności energetycznych. Kluczową rolę mogłaby odegrać współpraca z telewizją regionalną.	B4, B8	MKIŚ	Rola wspierająca JST, UMWM/ Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej	Doradcy ds. klimatu i środowiska, społ. energetyczne, organizacje pozarządowe, centra B+R ⁶⁵

⁶⁵ W tym AGH w ramach Sieci Kompetencji ds. Energetyki Rozproszonej.

7. Wnioski

Rozwój społeczności energetycznych w Małopolsce Zachodniej stanowi nie tylko odpowiedź na wyzwania związane z transformacją energetyczną, ale także szansę na budowanie lokalnej odporności, niezależności energetycznej i aktywizacji społecznej. Niniejszy rozdział podsumowuje najważniejsze działania oraz wskazuje na potencjał i zasoby, które mogą zostać wykorzystane w dalszym procesie ich wdrażania.

Potencjał i zasoby w Małopolsce

Małopolska Zachodnia dysponuje szeregiem zasobów, które już dziś stanowią fundament dla rozwoju energetyki lokalnej:

- **Zaangażowanie lokalnych ekspertów oraz potencjał wynikający ze zmapowanych interesariuszy** – w ramach projektu zidentyfikowano ponad 100 kluczowych interesariuszy, w tym przedstawiciele samorządów, przedsiębiorstw, organizacji pozarządowych, instytucji badawczych i liderów społeczności, posiadających zasoby, warunki lub kapitał organizacyjny, które mogą być przydatne w rozwoju społeczności energetycznych. Liczba zmapowanych inicjatyw energetyki rozproszonej, aktywnych uczestników konsultacji i warsztatów zorganizowanych w ramach tego projektu, jak i zainteresowanych ekspertów reprezentujących instytucje naukowe w regionie demonstruje aktywność i gotowość do współpracy tych osób, co stanowi istotny zasób społeczny i organizacyjny.
- **Istniejące społeczności energetyczne** – w regionie działa już 25 społeczności energetycznych, w tym 16 spółdzielni energetycznych i 9 klastrów energii. 6 z tych inicjatyw funkcjonuje bezpośrednio na terenie Małopolski Zachodniej. To pokazuje, że lokalne środowisko jest zainteresowane oraz już częściowo przygotowane do wdrażania rozwiązań energetyki rozproszonej.
- **Dobre praktyki i inspirujące przykłady** – w ramach projektu zebrano przykłady udanych inicjatyw w skali krajowej i wojewódzkiej, takich jak Klaster Energii Zielony Pierścień Tarnowa, czy Spółdzielnia Energetyczna w Skawinie. Przykłady te pokazują, że lokalne społeczności są w stanie skutecznie wdrażać projekty OZE, bilansować energię i tworzyć trwałe struktury współpracy, demonstrując korzyści dla społeczności (w tym spadek kosztów energii). Dodatkowo, w regionie działa ponad 30 doradców ds. klimatu i środowiska, a w ramach projektu LIFE EKOMAŁOPOLSKA opracowano podręcznik i przeprowadzono szkolenia dotyczące społeczności energetycznych.
- **Zainteresowanie i potrzeba działania** – wyniki konsultacji, wywiadów i warsztatów pokazują, że temat społeczności energetycznych budzi duże zainteresowanie wśród lokalnej administracji publicznej, przedsiębiorców i mieszkańców. Istnieje gotowość do wdrażania innowacyjnych i złożonych rozwiązań, pod warunkiem zapewnienia odpowiedniego wsparcia.

Działania odpowiadające potrzebom

Pomimo istniejącego potencjału, rozwój społeczności energetycznych napotyka na szereg barier. Poniżej przedstawiono najważniejsze z nich wraz z kluczowymi działaniami je adresującymi.

Tabela 8: Główne bariery i działania je adresujące

Bariera	Działania	Poziom działania
B1: Brak finansowania na wczesnym etapie i wysokie koszty początkowe	Kontynuacja grantów przygotowawczych, jasne procesy i terminy oceny wniosków, stworzenie oficjalnej platformy informacyjnej o możliwościach finansowania (D7, D8, D9).	Krajowy, regionalny
B2: Brak kompetencji w społecznościach energetycznych	Rozwój oferty edukacyjnej i szkoleniowej, wsparcie doradcze na poziomie subregionalnym, inkubatory społeczności energetycznych (D17, D18, D19).	Regionalny, lokalny
B3: Trudności we współpracy z OSD	Doprecyzowanie zasad współpracy, umożliwienie świadczenia usług elastyczności (D1, D3, D13, D22).	Krajowy, regionalny
B4: Niska świadomość społeczna i lokalny sprzeciw	Wizyty studyjne, kampanie edukacyjne, strategia komunikacyjna, promocja dobrych praktyk (D24, D25, D26, D27, D28).	Regionalny, lokalny
B5: Ograniczone kompetencje administracji publicznej i brak mandatu	Utworzenie Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej , integracja SE w strategiach regionalnych, wsparcie kompetencyjne dla JST (D15, D16, D23).	Regionalny
B6: Niekompletne i zmienne przepisy prawne	Konsolidacja przepisów, zespół ekspertów monitorujący stan wdrażania projektów SE w Polsce oraz zbierający postulaty dotyczące poprawy legislacji (D1, D2).	Krajowy

Warto podkreślić, że wiele z tych barier jest ze sobą powiązanych – np. brak kompetencji (B2) wpływa na trudności administracyjne (B7), a niejasne przepisy (B6) pogłębiają problemy we współpracy z OSD (B3). Dlatego działania zaprezentowane w tym dokumencie przenikają się i ich wdrażanie powinno być skoordynowane i kompleksowe.

Warunki sukcesu dla wdrażania działań

Powyższe działania wymagają zaangażowania kluczowych decydentów na szczeblu krajowym i regionalnym:

- **Zaangażowanie Ministerstwa Klimatu i Środowiska (MKiŚ)** – w zakresie regulacyjnym i finansowym, w tym wsparcie dla regionalnych jednostek kompetencyjnych oraz aktualizacja przepisów prawnych.
- **Zaangażowanie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego (UMWM)** – w zakresie instytucjonalnego osadzenia Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej, koordynacji działań i integracji SE w dokumentach strategicznych.

Podsumowując szereg zaproponowanych działań, konieczne jest spełnienie kilku kluczowych warunków dla efektywnego i trwałego rozwoju społeczności energetycznych w Małopolsce:

- **Odpowiednie finansowanie** – zarówno na etapie przygotowawczym, jak i inwestycyjnym. Wsparcie powinno być dostępne, przewidywalne i dostosowane do specyfiki społeczności energetycznych. Szczególnie istotne jest finansowanie działań doradczych, edukacyjnych i organizacyjnych, które budują zdolności lokalne.
- **Budowanie kompetencji administracji publicznej, liderów społeczności lokalnych i kształcenie ekspertów** – rozwój energetyki lokalnej wymaga interdyscyplinarnej wiedzy z zakresu prawa, technologii, finansów i zarządzania. Potrzebne są programy edukacyjne, szkolenia zawodowe, doradztwo oraz wsparcie instytucjonalne dla JST i lokalnych liderów.
- **Aktywna rola lokalnych społeczności i samorządów, jak i współpraca i wymiana wiedzy** – w inicjowaniu projektów, budowaniu partnerstw i wdrażaniu dobrych praktyk. Współpraca międzysektorowa (samorzady, biznes, instytucje naukowe i parki technologiczne) jest kluczowa dla sukcesu.
- **Wykorzystanie i rozbudowanie istniejących struktur doradczych, organizacyjnych i edukacyjnych w celu szerszego zaangażowania społeczności w tematykę energetyki rozproszonej** – takich jak doradcy ds. klimatu i środowiska, Branżowe Centra Umiejętności, inicjatywy Wojewódzkiego Urzędu Pracy oraz lokalnych grup działania.
- **Utrzymanie i rozwój bazy danych interesariuszy oraz społeczności energetycznych** – jako narzędzia wspierającego planowanie, konsultacje i wdrażanie działań.

Z odpowiednim wsparciem finansowym i instytucjonalnym, społeczności energetyczne w Małopolsce mogą odegrać ważną rolę w transformacji energetycznej województwa. Jest to możliwe tylko i wyłącznie jeśli uda się zaangażować w takie projekty szeroką gamę interesariuszy wychodzącą poza jednostki samorządu terytorialnego. Rozwój społeczności energetycznych w regionie może stać się wzorem dla innych regionów i fundamentem długofalowej polityki energetycznej województwa. Utworzenie Małopolskiego Centrum Rozwoju Energetyki Lokalnej to nie tylko odpowiedź na zidentyfikowane bariery, ale także inwestycja w zdolność regionu do wsparcia transformacji energetycznej w sposób zrównoważony, oparty na lokalnym potencjale i współpracy międzysektorowej.

8. Aneks – studia przypadków społeczności energetycznych

8.1 Lądecka Spółdzielnia Energetyczna

Opis

[Lądecka Spółdzielnia Energetyczna](#) powstała w 2015 r. W ramach wizji Lądka-Zdroju jako gminy samowystarczalnej energetycznie, z działaniami skupionymi na budowie nowej elektrowni fotowoltaicznej o mocy 1 MW i planami rozbudowy do elektrowni fotowoltaicznej o mocy 6,5 MW w przyszłości. Spółdzielnia zasilą obecnie 101 punktów poboru energii należących do gminy lub spółek z nią związanych.

Struktura spółdzielni

Członkowie założyciele

- Gmina Lądek-Zdrój
- Lądeckie Usługi Komunalne Sp. z o.o.
- Centrum Kultury i Rekreacji w Lądku-Zdroju

Cele inicjatywy

- Wytwarzanie energii z odnawialnych źródeł energii na rzecz swoich członków,
- Zwiększenie ochrony środowiska, ograniczenie smogu i niskiej emisji,
- Zwiększenie poziomu świadomości lokalnego społeczeństwa o ochronie środowiska.

Model własnościowy

Spółdzielnia jest zarządzana przez zarząd, w skład którego wchodzi Gmina Lądek-Zdrój, Lądeckie Usługi Komunalne oraz Centrum Kultury i Rekreacji. Członkowie spółdzielni wybierają zarząd i wspólnie podejmują decyzje. Farma PV została przekazana przez Gminę w dzierżawę Spółdzielni Energetycznej. Spółka Enerdynat odgrywa kluczową rolę w Lądeckiej Spółdzielni Energetycznej, wspierając jej działania na różnych etapach rozwoju.

Finansowanie

Pożyczka (brak dodatkowych informacji)

Wdrażana technologia

Technologie przyjęte i planowane

- Elektrownia fotowoltaiczna o mocy 0,99 MW
- Farma PV została przekazana przez Gminę w dzierżawę Spółdzielni Energetycznej
- W planach: Elektrownia fotowoltaiczna – 6,5 MW
- W planach: Magazyn energii – 125kW/250kWh

Planowane korzyści dla regionu i społeczności

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zaopatrzenie regionu w czystą energię 2. Zainstalowane i zasilane nowego i inteligentnego oświetlenia 3. Minimalizowanie szkód środowiskowych i regeneracja zdegradowanych terenów
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Znacznie tańsza niż rynkowa energia dla odbiorców końcowych: Obecny koszt energii: 1,152 zł/kWh netto , koszt energii w spółdzielni: 0,314 zł/kWh netto
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Energia dla lokalnych organizacji, np. szkół i lokalnego ośrodka kultury 2. Zwiększenie poziomu świadomości lokalnego społeczeństwa o ochronie środowiska

Wnioski z projektu

- Bilansowanie energetyczne to kluczowy element planowania i organizacji spółdzielni
- Finansowanie projektów energetyki odnawialnej wymaga właściwego wyboru technologii i znalezienia publicznego finansowania
- Ważny jest właściwy wybór członków założycieli
- Jednym z głównych wyzwań, przed którymi stanęła spółdzielnia energetyczna, było zdobycie odpowiednich mocy wytwórczych w granicach administracyjnych gminy oraz rozproszona struktura Punktów Poboru Energii
- Pierwotne zamierzenia, aby mieszkańcy gminy mogli bezpośrednio uczestniczyć w produkcji i konsumpcji lokalnie wytwarzanej energii, nie zostały zrealizowane

8.2 Słupski Klaster Bioenergetyczny

Opis

Słupski Klaster Bioenergetyczny (SKB) to klaster energii działający na terenie miast: Słupsk, Kobylnica, Ustka oraz gmin: Redzikowo i Ustka. Klaster jest prowadzony i koordynowany przez lokalną spółkę komunalną Wodociągi Słupsk. Porozumienie, podpisane przez 20 przedsiębiorstw w 2017 r. oraz miasto Słupsk, skupia sieć lokalnych podmiotów zajmujących się wytwarzaniem, zużywaniem, magazynowaniem i sprzedażą energii elektrycznej, ciepła i paliw. Klaster jest platformą współpracy, koordynującą oraz inicjującą projekty z zakresu rozwoju OZE, CHP oraz energetyki obywatelskiej i Planu Gospodarki Niskoemisyjnej. Jedną z inicjatyw SKB jest Słupska Wyspa Bioenergetyczna.

Inicjatywa Słupskiej Wyspy Bioenergetycznej przewiduje powiązanie ze sobą grupy projektów z zakresu energetyki rozproszonej, w celu stworzenia wspólnego rynku usług energetycznych i lokalnej konsumpcji energii. Projekt obejmuje nowe źródła wytwórcze OZE i CHP, infrastrukturę towarzyszącą (w tym linie przesyłowe, OSDn i magazyny energii) i rozbudowę kompetencji i zasobów w celu bilansowanie energii.

Struktura klastra

Członkowie i rada klastra

Rada klastra:

- **Wodociągi Słupsk** (lider i koordynator), miejskie przedsiębiorstwo wodociągów i kanalizacji (biogaz)
- **ENGIE**, lokalne przedsiębiorstwo ciepłownicze (CHP)
- **PARR**, zarządca Słupskiej Strefy Ekonomicznej (PV)
- **Baltic Wind**, właściciel turbin wiatrowych (turbiny wiatrowe)
- **Miasto Słupsk**, samorząd terytorialny (agregator)

Członkowie klastra:

- **5 JST oraz przedsiębiorstwa i spółki jawne**

Cele inicjatywy

- Przyczynienie się do neutralności klimatycznej Słupska,
- Pokrycie lokalnego zapotrzebowania na energię, integrując cele społeczne, ekologiczne i ekonomiczne.

Model własnościowy

Klaster energii działający na podstawie porozumienia cywilno-prawnego. Klaster jeszcze nie jest wpisany do rejestru URE.

Finansowanie

Słupski Klaster Bioenergetyczny realizuje projekty finansowane z Funduszu Spójności, EFRR oraz krajowych dotacji, w tym ponad 37 mln zł w ramach KPO 2021-2027.

Wdrażana technologia

Technologie przyjęte i planowane

- IOTe: Inteligentna energia – Narzędzia cyfrowe do bilansowania
- EIE: Elastyczna energia, Magazyny energii 5+10 MW
- wOZE: Nowe i istniejące źródła w klastrze 50 MWe
- CH4: Energia z odpadów Biogaz/Biometaan 3 MW
- MD-H2: Zielony wodór komunalny 2-4 MW
- E-Mob: Energia dla transportu E-Hub
- OSDn: Niezależny system dystrybucji w OBE
- DeC: Dekarbonizacja Lokalnej Energii Ciepłej 100 MWt

Planowane korzyści dla regionu i społeczności

1. Znaczący udział "zielonej" energii zmniejsza emisje regionu.
2. Poprawa warunków dla lokalnego rozwoju odnawialnych źródeł energii.

1. Tańsze od rynkowych i bardziej przewidywalne ceny energii elektrycznej dla odbiorców końcowych
  - Brak opłat OZE czy kogeneracyjnych w kosztach energii elektrycznej,
  - Niższe od standardowych opłaty za świadczenie usług dystrybucyjnych.
2. Możliwość partycypacji w zyskach ze świadczenia usług redukcji szczytowego zapotrzebowania na energię elektryczną.

1. Poprawa niezawodności dostaw energii i bezpieczeństwa energetycznego.
2. Poprawa lokalnej sytuacji grzewczej.
3. Tworzenie trwałych więzi gospodarczych i społecznych.

Wnioski z projektu

Ważne są:

- Transparentny, dobrowolny i otwarty model współpracy,
- Orientacja na wspólne wartości i cele,
- Tworzenie trwałych więzi gospodarczych i społecznych.

8.3 Energetyczny Klaster Oławski EKO

Opis

Energetyczny Klaster Oławski EKO powstał w 2017 roku i obejmuje różnorodne technologie OZE i magazynowanie energii, łącząc działania lokalnych samorządów i firm, takich jak Promet-Plast, który produkuje artykuły medyczne o zerowej emisji CO₂. Projekt jest powiązany z większymi projektami, takimi jak system Agro Hydro Energy. W przyszłości klaster (kierowany przez Promet Plast) planuje rozwój parku technologicznego składającego się z inteligentnej sieci energetycznej z grawitacyjnym magazynem energii. Klaster działa na obszarze gminy miejskiej Oława i gminy wiejskiej Oława.

Struktura klastra

Członkowie klastra

- **TAURON Ekoenergia sp. z o.o.**, koordynator klastra
- **PROMET-PLAST**, lider klastra, spółka cywilna z siedzibą w Oławie
- **METALERG sp. z o.o.**, sp.k. z siedzibą w Oławie
- **Gmina Oława**
- **Gmina Miasto Oława**
- **Powiat Oławski**
- Współpraca z organizacjami badawczymi i naukowymi

Cele inicjatywy

- Zasilenie sieciowe, lokalne magazynowanie energii
- Sprzedaż: cPPA* (przedsiębiorstwa ze strefy gospodarczej w Oławie, inwestorzy z Parku Technologicznego), sprzedaż na Towarowej Giełdzie Energetycznej
- Sprzedaż energii w planach, w tym koncesja na dystrybucję energii
- Firma chce pozostać konkurencyjna w produkcji materiałów medycznych poprzez obniżenie kosztów energii

* cPPA, czyli Corporate Power Purchase Agreement, to umowa zakupu energii odnawialnej bezpośrednio od producentów przez korporacje.

Model własnościowy

Klaster funkcjonuje w ramach porozumienia cywilnoprawnego. Działalność dotycząca produkcji energetycznej jest koordynowana przez Promet-Plast. Firma sprzedaje energię do lokalnych podmiotów, na przykład Gminy Oława. Nie występuje podział zysków. Klaster nie jest wpisany do rejestru URE.

Finansowanie

Finansowanie z różnych źródeł, w tym z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Wdrażana technologia

Technologie przyjęte i planowane

- Agro-Hydro-Energy (AHE) (9,5MW)
  - Trigeneracja metanowa (1MWe/1,2MWh)
  - PV dach (1MW)
  - Baterijne magazyny energii (4x3MW/3,8MWh)
  - Turbiny wiatrowe (25 MW)
  - Trigeneracja wodorowa (1MWe/1,2MWh)
  - Planowane Agro-Hydro-Energy (AHE) (36MW)
  - Planowany magazyn grawitacyjny (21 MW/155MWh)
-

Planowane korzyści dla regionu i społeczności

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie udziału odnawialnych źródeł energii w polskim miksie energetycznym, obniżenie emisji gazów cieplarnianych i poprawa jakości powietrza 2. Rozwój technologii OZE współpracujących z magazynami energii 3. Upowszechnianie i promowanie dobrych praktyk wdrażania innowacyjnych technologii środowiskowych
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tworzenie nowych miejsc pracy 2. Podwyższenie konkurencyjności przedsiębiorstw korzystających z zielonej energii 3. Niski koszt energii
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zrównoważony rozwój lokalny 2. Zbadanie potencjału stosowania fotowoltaiki na potrzeby rolnictwa na przykładzie pilotażowej instalacji „Agro Hydro Energy” w Gaju Oławskim 3. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa energetycznego

Wnioski z projektu

Główne wnioski i dobre praktyki

- Wyzwania: bilans energetyczny szczególnie po stronie jednostek samorządu terytorialnego i prosumentów, strategia energetyczna, zrównoważenie różnych potrzeb (np. energetycznych, biznesowych), dostęp do źródeł finansowania.
- Ważne jest, aby wspierać projekty badawczo-rozwojowe, takie jak projekt agro-hydro lub magazynowanie energii.
- Ścisła współpraca i dostęp do zasobów dużego koncernu Promet Plast, który ma doświadczenie w projektach związanych z energią odnawialną, jest znaczącym wsparciem dla klastra.

Visit our website:

Find out more about the Technical Support Instrument:

